

# STARHRAD

## REKONŠTRUKCIA ZABUDNUTÉHO ZÁŽITKU

Odlesk historickej formy a navrátenie stratených výhľadov Starhradu

Ateliér navrhovania V.

**Sára Polkorábová**

**Maroš Ďurďovič**

Vedúci práce: Mgr. art. Martin Varga, Phd

Garant predmetu: doc. Ing. arch Vladimír Hain, PhD.

Akademický rok: 2025/2026

# **obsah**

## **predstavenie**

história  
hrady v okolí  
situácia Starhrad–Strečno  
trasa k hradu  
rezy územím  
výhľady  
pôvodný stav

## **koncept**

forma obnovy – materiály  
hodnoty  
formovanie návrhu  
etapizácia

## **prehľadka hradom–návrhom**

vstup do riešenej časti – východný pohľad  
1.PP – obnova + návrh  
detail  
trasa z pohľadu návštevníka  
západný pohľad  
rez D–D'  
1.NP – obnova + návrh  
trasa z pohľadu návštevníka  
južný pohľad  
2.NP – obnova + návrh  
trasa z pohľadu návštevníka – výhľady  
rez A–A'  
3.NP – obnova  
4.NP – obnova  
obnova korún torza  
odvodnenie  
rez B–B'  
rez C–C'  
severný pohľad  
axonometria  
záver – pridané hodnoty

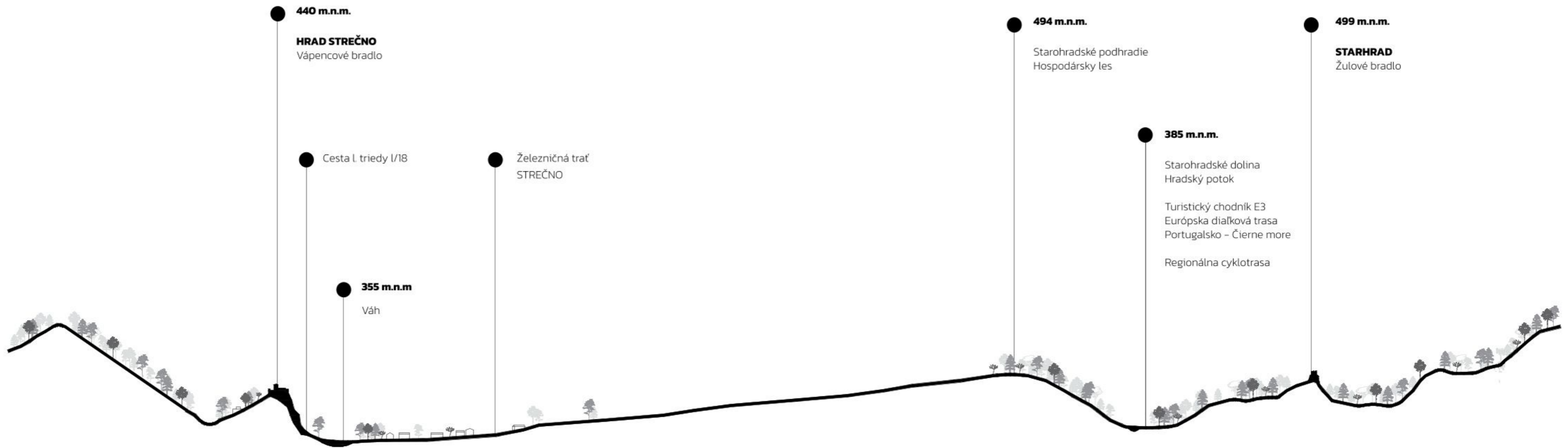
***predstavenie***



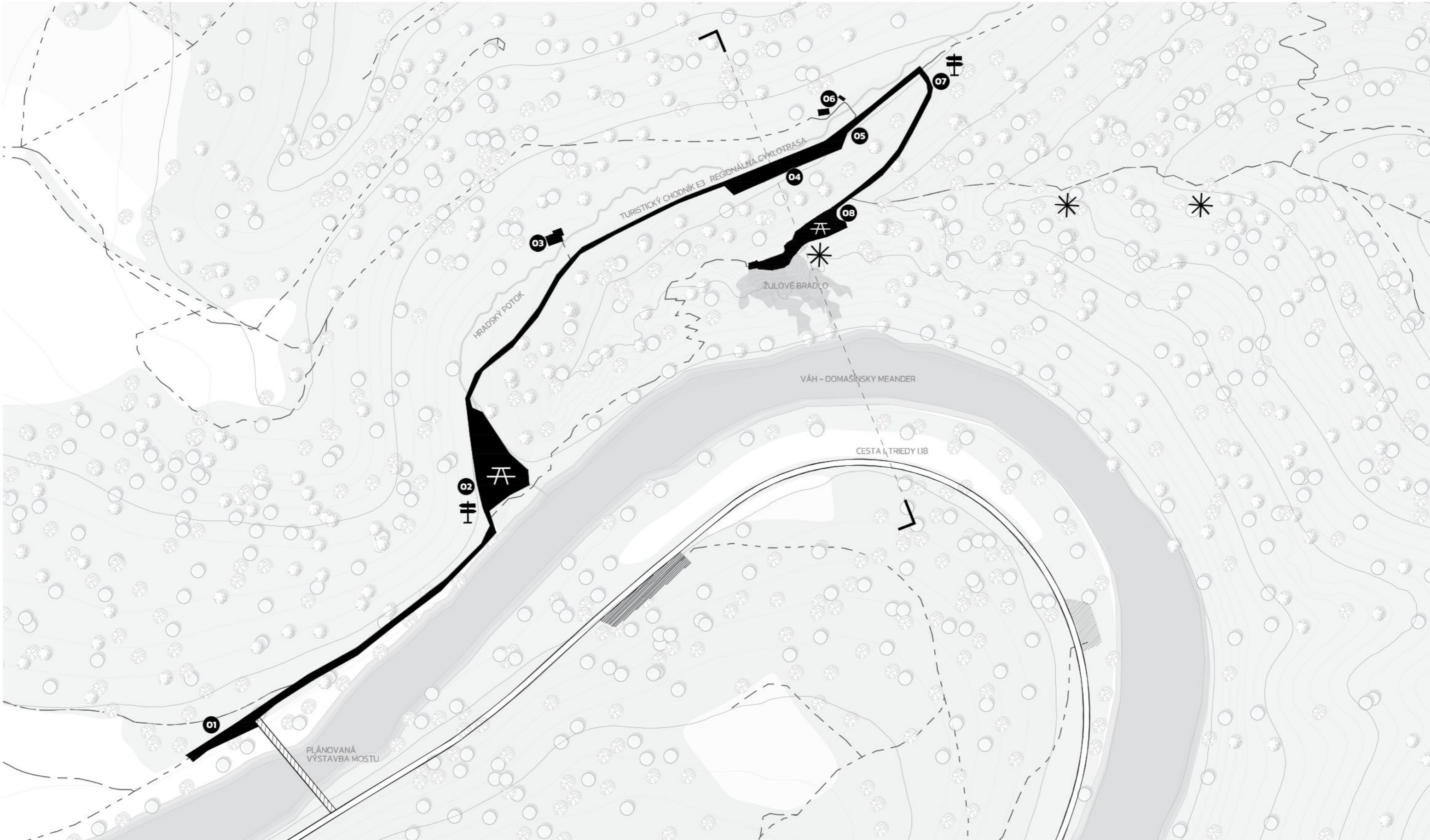
- 01 STARHRAD**
  - 02 HRAD STREČNO**
  - 03** Splav Váhu Strečno – Vrútky
  - Železničná stanica – Nezbudská Lúčka
  - 04** Kopa Strečno
  - 05** Domašínsky meander
  - 06** Prírodná rezervácia Krivé
- Cesta I. triedy I/18
  - Turistický chodník
  - Cesty
  - E3 Európska diaľková trasa Portugalsko – Čierne more



**Situácia Starhrad – Strečno**  
Mierka 1:20 000



**Pozdĺžny rez územím**  
Mierka 1:8000

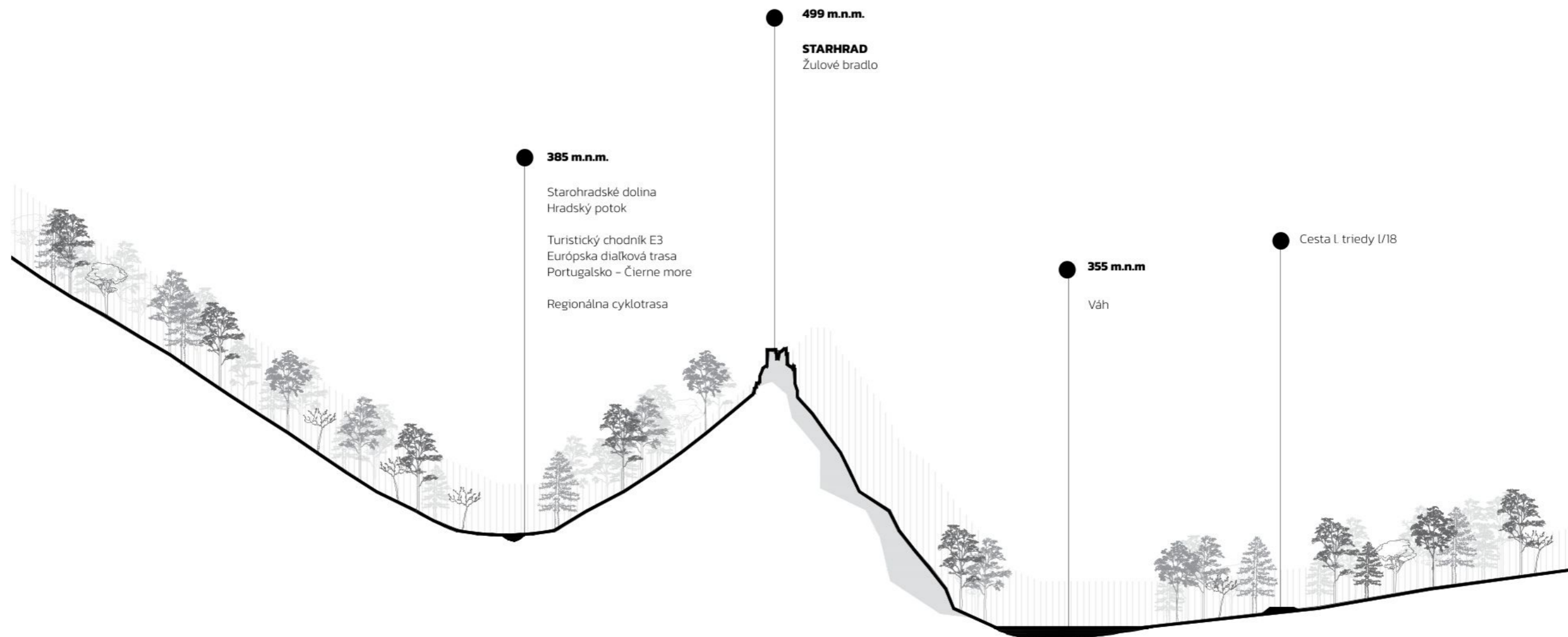


- 01** Parkovanie
- 02** Rekreačná zóna v starhradskej doline 380 m.n.m.
- 03** Chata
- 04** Depozit kameňa pre opätovný výnos
- 05** Dobrá voda pod hradom
- 06** Chata
- 07** Podhradské 432 m.n.m.
- 08** Starhrad
- Výhliadka
- Posedenie
- Informačná tabuľa

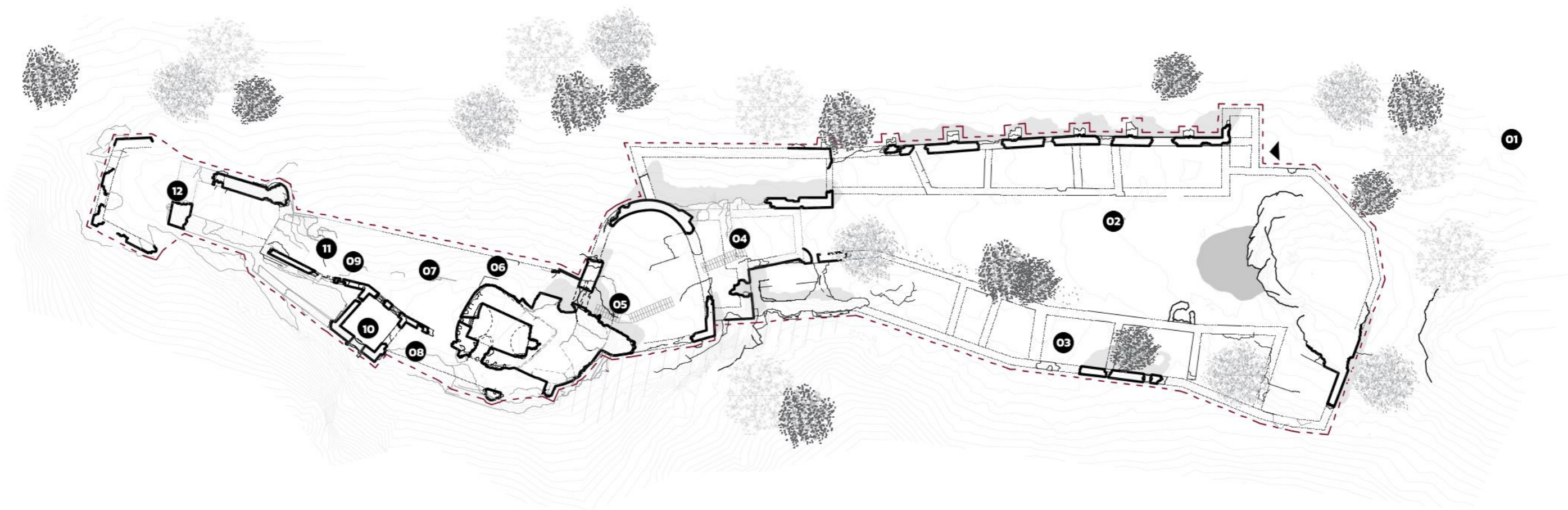


**Situácia - trasa k hradu**

Mierka 1:4000



**Priečny rez územím**  
Mierka 1:2000



**Situácia**  
Mierka 1:500



## Vizuálne väzby

**DOLNÝ HRAD**  
461 m.n.m.

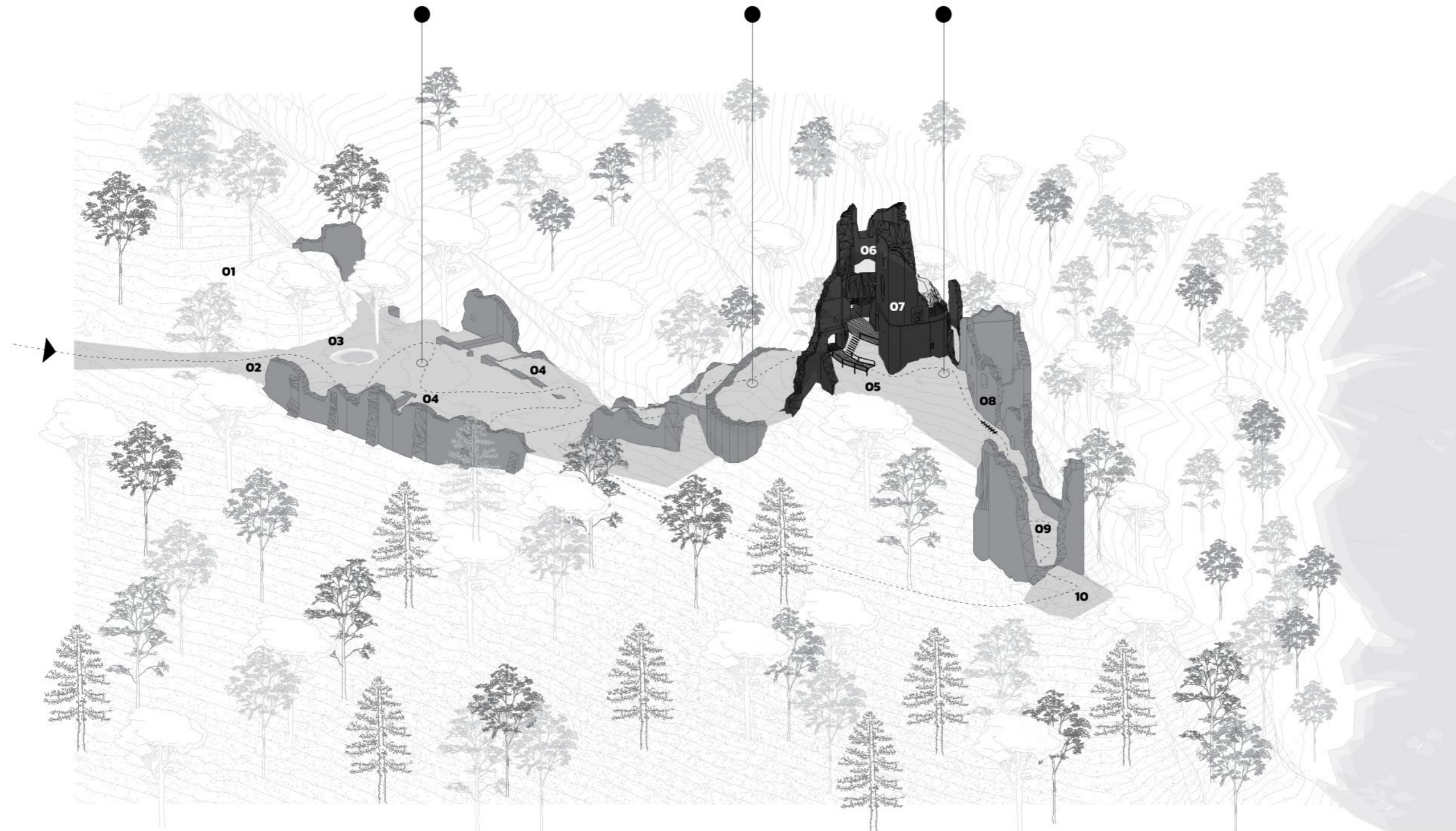
- 01 Šijová priekopa
- 02 Vstupná bránová veža
- 03 Cisterna
- 04 Hospodárske stavby

**STREDNÝ HRAD**  
474 m.n.m.

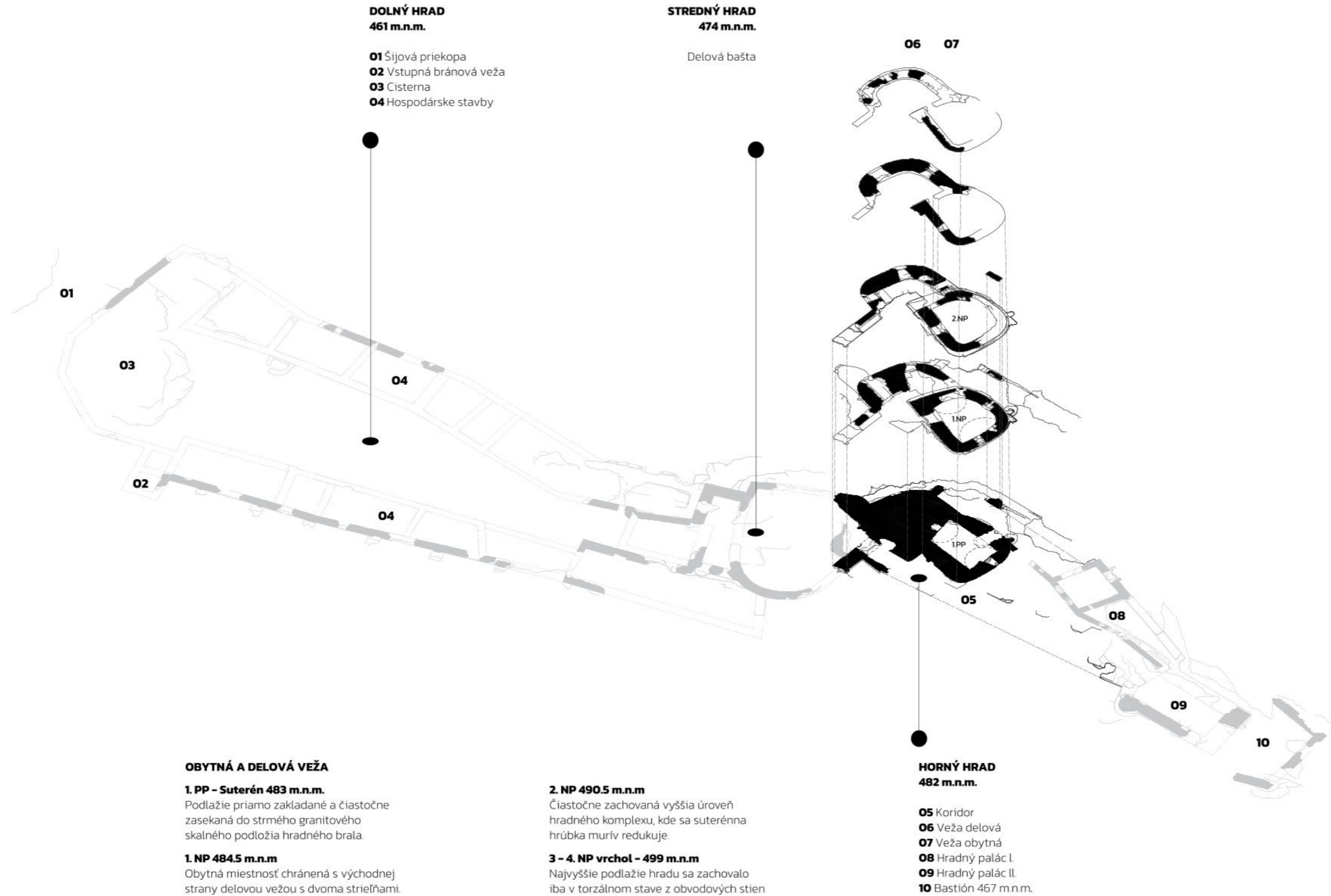
Delová bašta

**HORNÝ HRAD**  
482 m.n.m.

- 05 Koridor
- 06 Veža delová 484 - 499 m.n.m.
- 07 Veža obytná 484 - 498 m.n.m.
- 08 Hradný palác I.
- 09 Hradný palác II.
- 10 Bastión 467 m.n.m.



**Axonometria pôvodného stavu**  
Riešená časť - 05, 06, 07



### Pôdorysy pôvodného stavu hradu

***koncept***

## **ODLESK HISTORICKEJ FORMY A NAVRÁTENIE STRATENÝCH VÝHLADOV STARHRADU**

Práca vychádza z podrobného štúdia architektonicko-historických výskumov (M. Bóna – M. Šimkovic – T. Janura, 2021 – 2023) a dôslednej terénnej obhliadky lokalizovanej v spolupráci s pamiatkarom a koordinátorom obnovy hradov Ing. Rudolfom Mlíchom.

Hlavná ideová rovina spočíva v materiálovej transformácii zaniknutého objemu. Kým v minulosti bol hrad plnou hmotou, dnes je len fragmentom. Náš návrh horizontálnej platformy v pôvodnom pôdorysnom rozsahu vedome vracia hradu jeho historickú priestorovú stopu. Nová štruktúra neparazituje na ruinách, ale funguje ako architektonický odlesk historickej formy, zhmotňuje chýbajúci objem a odkrýva pôvodnú priestorovú dispozíciu. Tento koncept vrcholí integráciou vyhladkových platforiem do zachovanej obytnej a delovej veže, čím sa pamiatka opäť funkčne aktivuje a otvára kľúčový, storočia zabudnutý výhľad na hrad strečno.

Primárnym cieľom štúdie je konzervácia torzálnej architektúry a bezpečné sprístupnenie pamiatky. Návrh formou reverzibilných novotvarov z prírodných a subtílnych materiálov citlivo reaguje na morfológiu terénu, rieši bezpečnosť pohybu návštevníkov a trasovaním vytvára edukatívny, „živý“ priestor.

### **Koncept**

#### **Rekonštrukcia zabudnutého zážitku**



#### **Ruina ako živý ekosystém**

Konzervácia torzálnych murív prebieha s cieľom chrániť ruinu ako špecifický biotop. Statické plomby z lokálneho kameňa zámerne zachovávajú štrbiny a niky pre miestnu faunu a vegetáciu bez vyhladzovania štruktúry.

#### **Čitateľnosť a pamiatková kontinuita**

Nové domurované časti sú od historických konštrukcií vizuálne rozpoznateľné odlišným štýlom ukladania a hĺbkou škárovania pri zachovaní materiállovej kontinuity. Ako primárny materiál nových platforiem je navrhnuté masívne dubové drevo a nerezové siete.

#### **Priestorový odlesk zaniknutej hmoty**

Chýbajúci objem hradu rekonštruujeme pomocou nosných drevených stĺpov na vnútornej línii vypadnutého muriva, čím chránime autenticitu fasád. Celý systém je plne reverzibilný a doplnený o subtílné interaktívne náučné prvky, ktoré návštevníkovi hmatateľne sprostredkujú históriu bez narušenia ikonickej siluety hradu.

### **Materialita a forma obnovy**

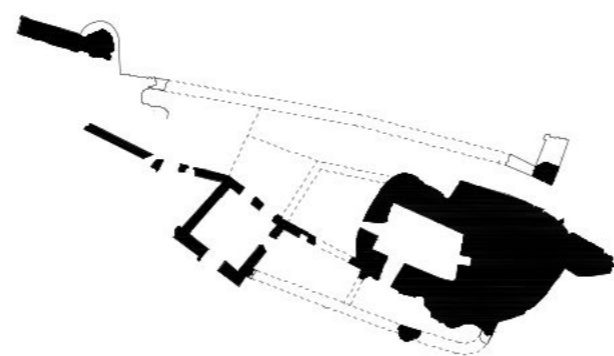
Kamenné murivo v jeho aktuálnom torzálnom stave.

01



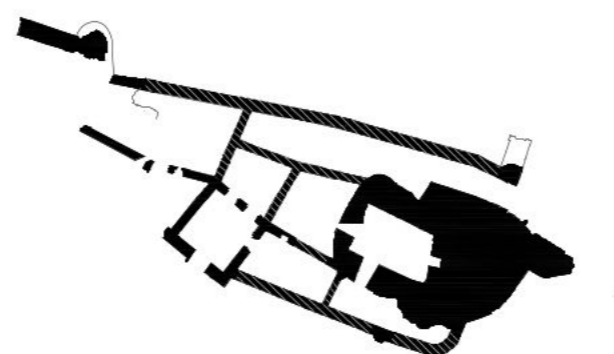
Detekcia polohy zaniknutých stien na základe historických podkladov, archívnych fotografií a výskumov.

02



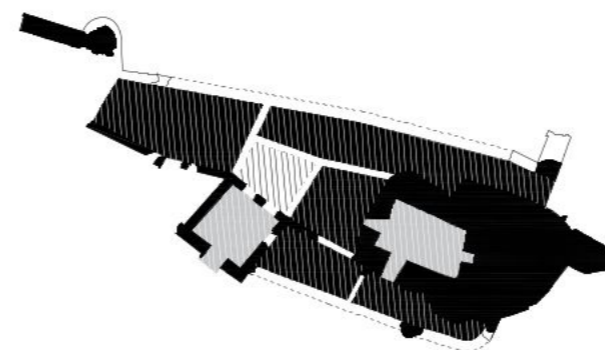
Syntéza existujúcich a chýbajúcich konštrukcií do ucelenej pôdorysnej stopy pôvodného hradného traktu.

03



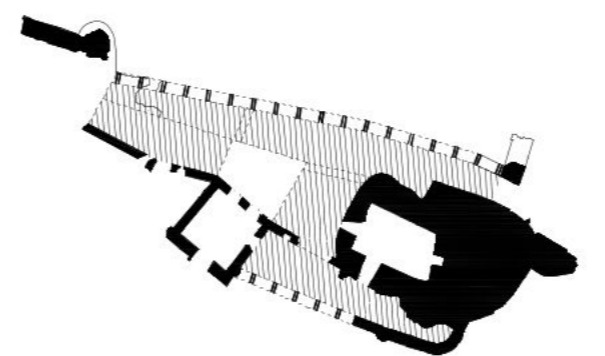
Vytvorenie teoretického objemu hmoty vrátane niekdajšieho dvora.

03



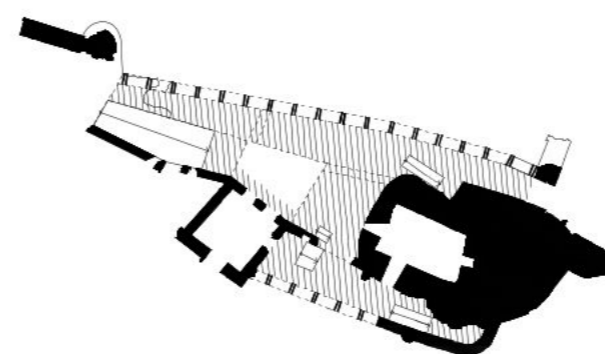
Vloženie reverzibilného novotvaru, ktorý vynechaním dvora priznáva otvorenosť, vizuálne fixuje masívnosť muriva a cez pochôdznu sieť otvára pohľad do strmého svahu.

04



Doplnenie subtilných schodiskových ramien reagujúcich na extrémne výškové rozdiely terénu pre bezpečný pohyb návštevníka.

05

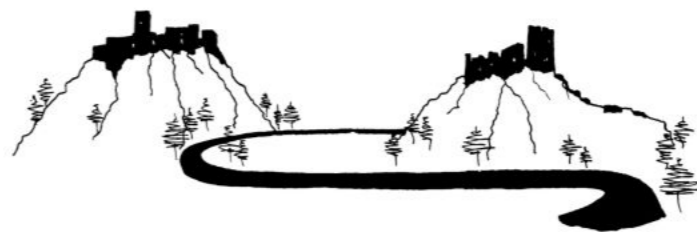


## Formovanie horizontálnej plošiny

## CELKOVÉ PAMIATKOVÉ HODNOTY

### Hodnota veku a patiny

Autentické stredoveké konštrukcie z 13. až 17. storočia.  
Prírodné starnutie materiálu a zvetrávanie kameňa.  
Citlivé splyvanie torzálny architektúry s prírodou.



Krajinná a urbanistická hodnota

**Unikátny vizuálny dialóg dvoch pevností.**

### Dokumentárna a vedecká hodnota

Hmatateľný archív historických stavebných technológií  
a histórie hradu.  
Prezentácia detailov ako trámové kapsy či strieňe.

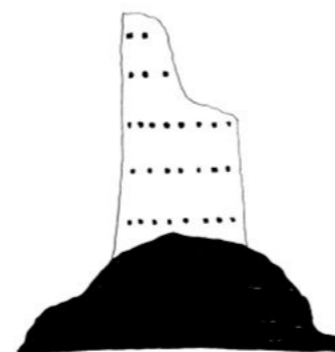


Typologická a architektonická hodnota

**Unikátna fúzia obytnej a delovej veže.**

### Krajinárska hodnota

Výrazná pohľadová dominanta nad meandrom Váhu.  
Silný Genius Loci nedostupnej horskej pevnosti.



Stavebno-historická hodnota

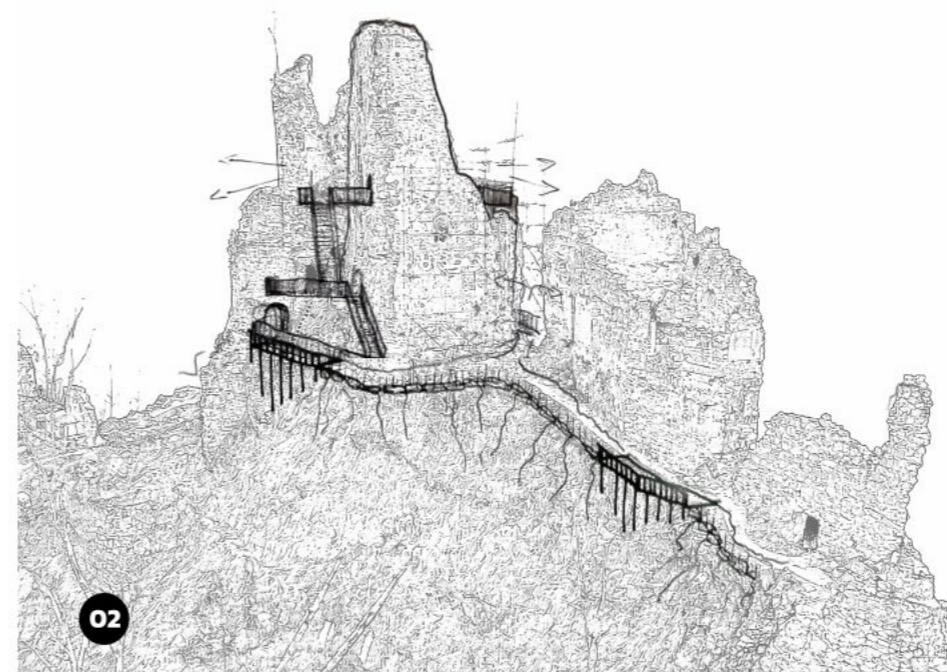
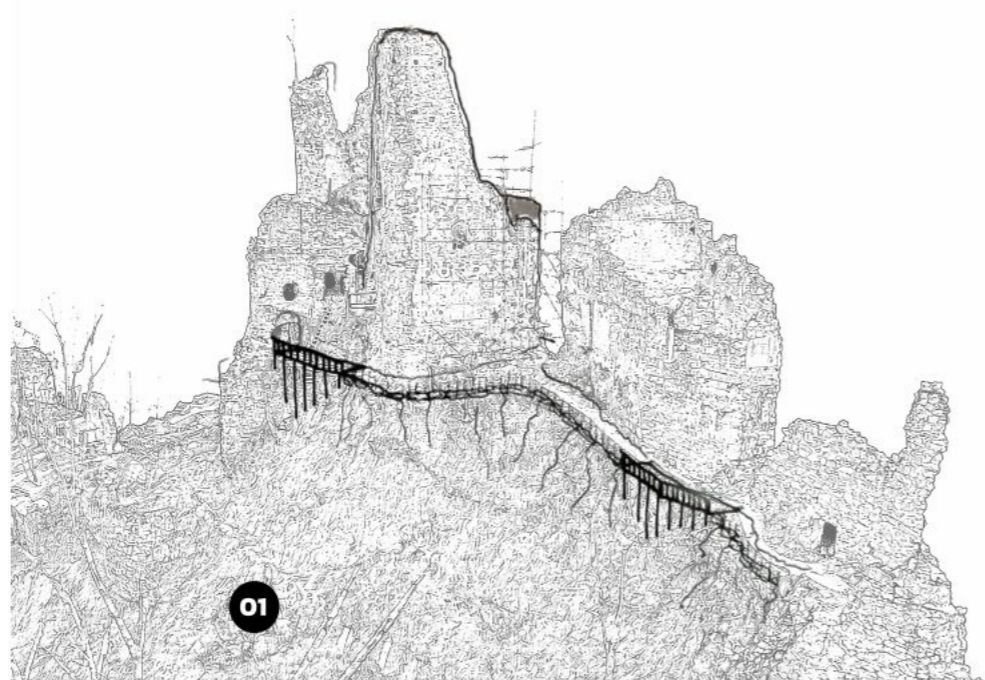
**Čitateľná historická stratigrafia  
podlaží v fasáde**



Autentická a materiálová hodnota

**Priame zakladanie stavby do  
granitového brala.**

## Hodnoty Starhradu



### I. Etapa

#### Obnova a sprístupnenie

Prvá fáza sa zameriava na stabilizáciu havarijného stavu a vytvorenie bezpečného, nízkonákladového návštevníckeho okruhu pomocou minimalistických lávok.

### II. Etapa

#### Ekonomická udržateľnosť a výhľady

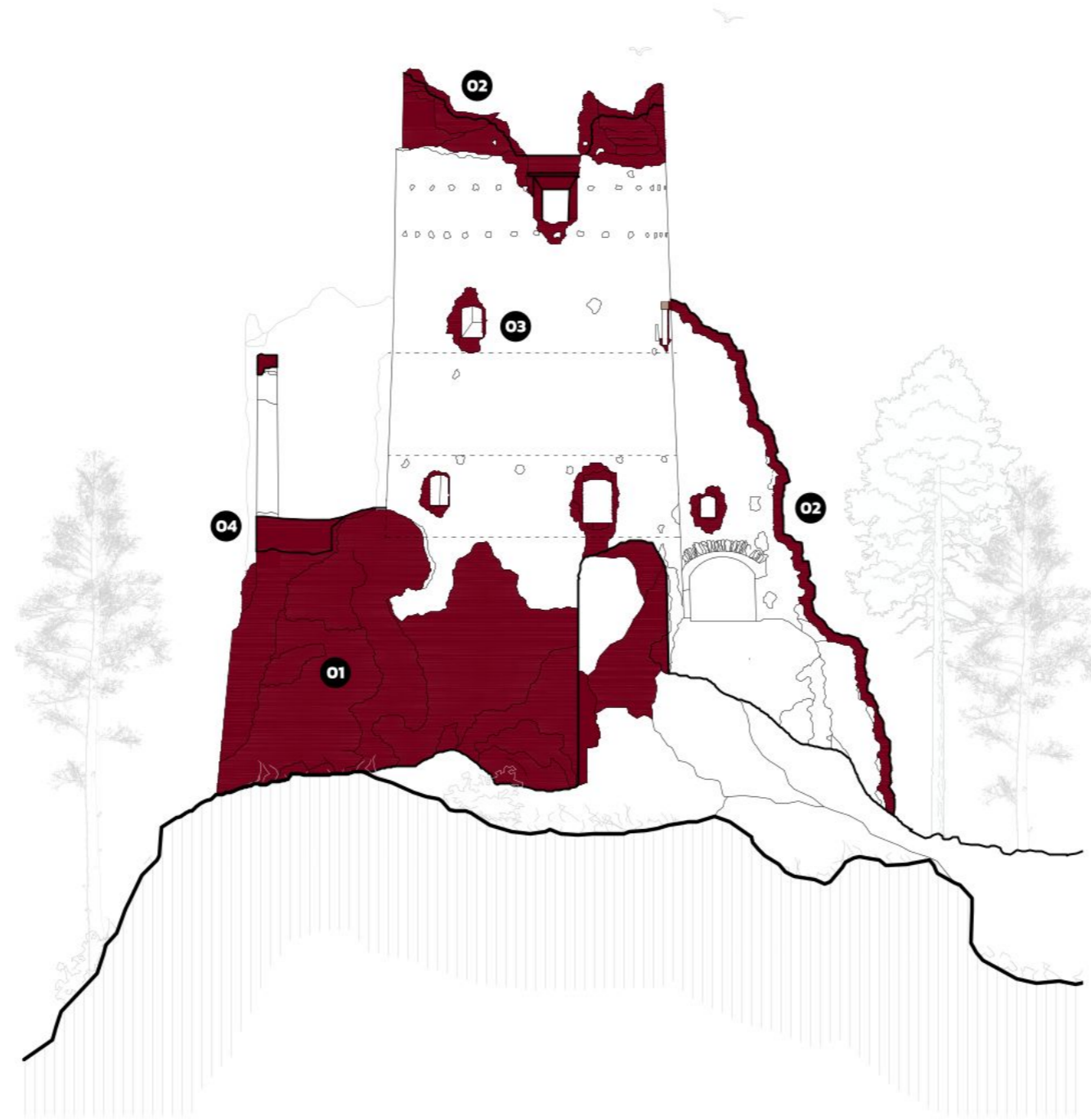
Druhá etapa sprístupňuje veže prostredníctvom schodísk, čím zvyšuje atraktivitu hradu a láka návštevníkov.

## Etapizácia



***prehliadka hradom-návrhom***





499 m.n.m.

4.NP

3.NP

2.NP

1.NP

1.PP

VSTUP

 Konzervácia a obnova muriva

**01** Statické zabezpečenie muriva

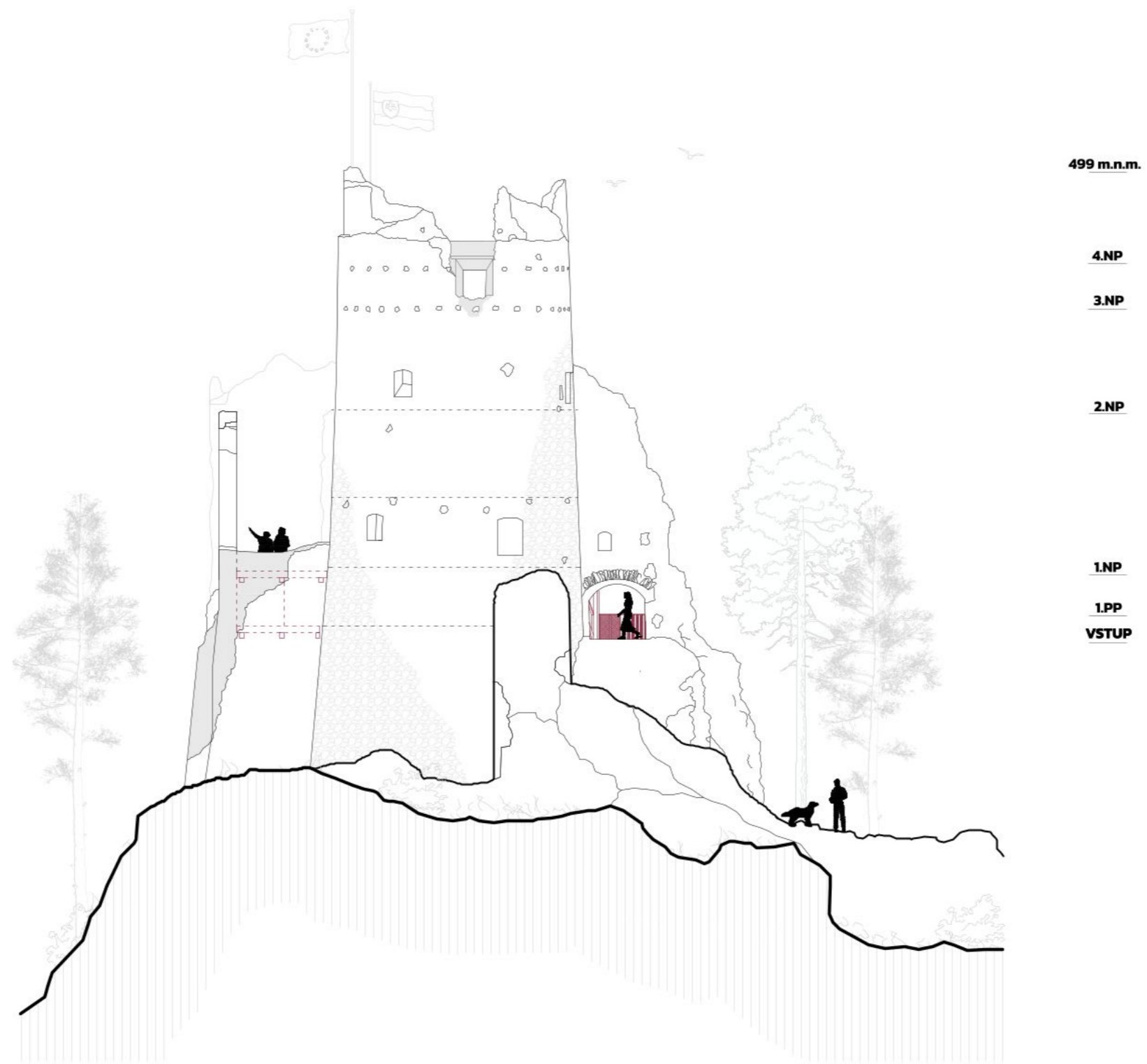
**02** Konzervácia korún

**03** Lokálne doplnenie muriva otvorov

**04** Doplnenie muriva v pôvodnom objeme

0m ————— 5m

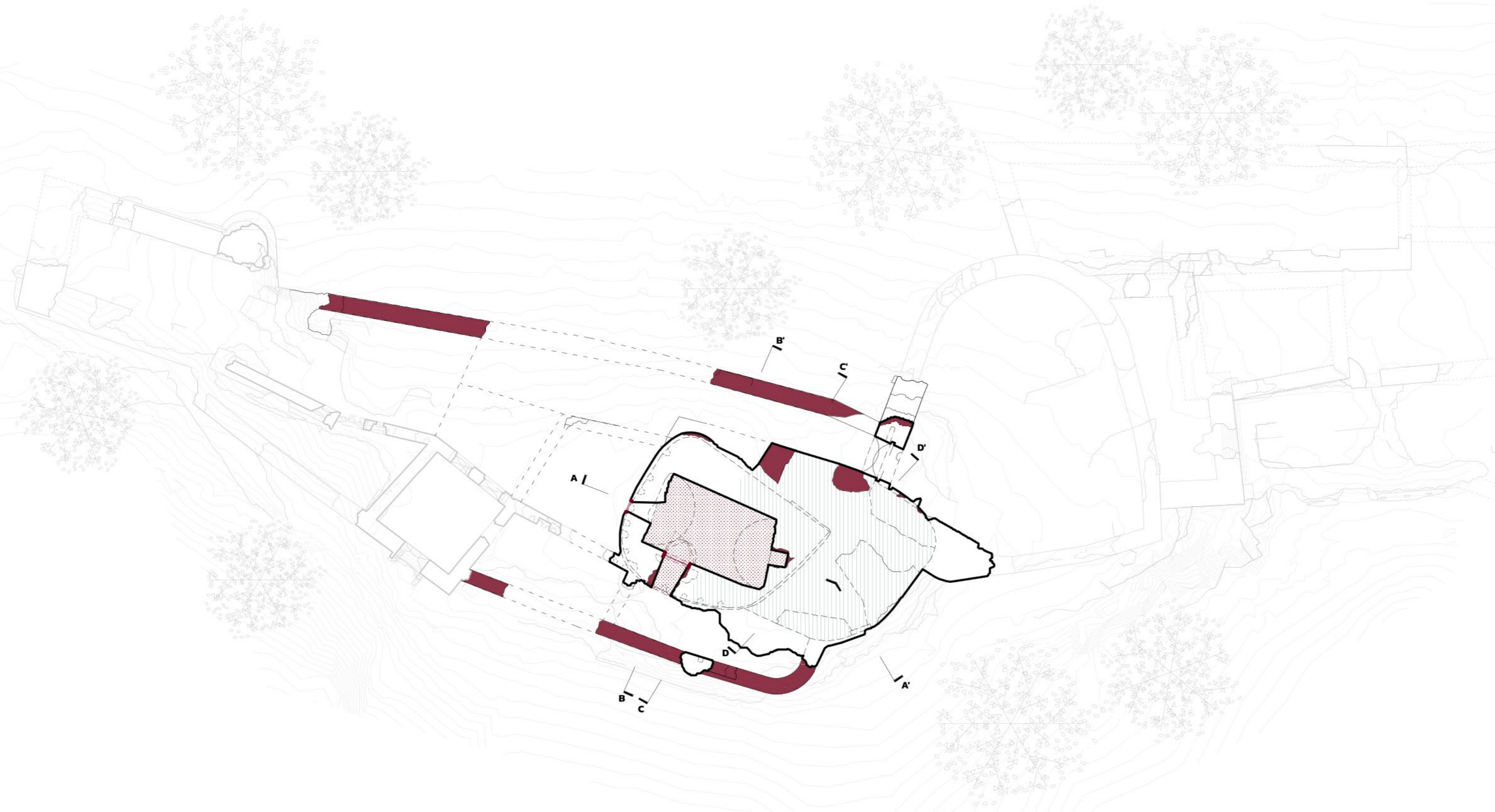
**Východný pohľad**  
obnova muriva



— Reverzibilná konštrukcia

0m — 5m

**Východný pohľad**  
**návrh konštrukcie**



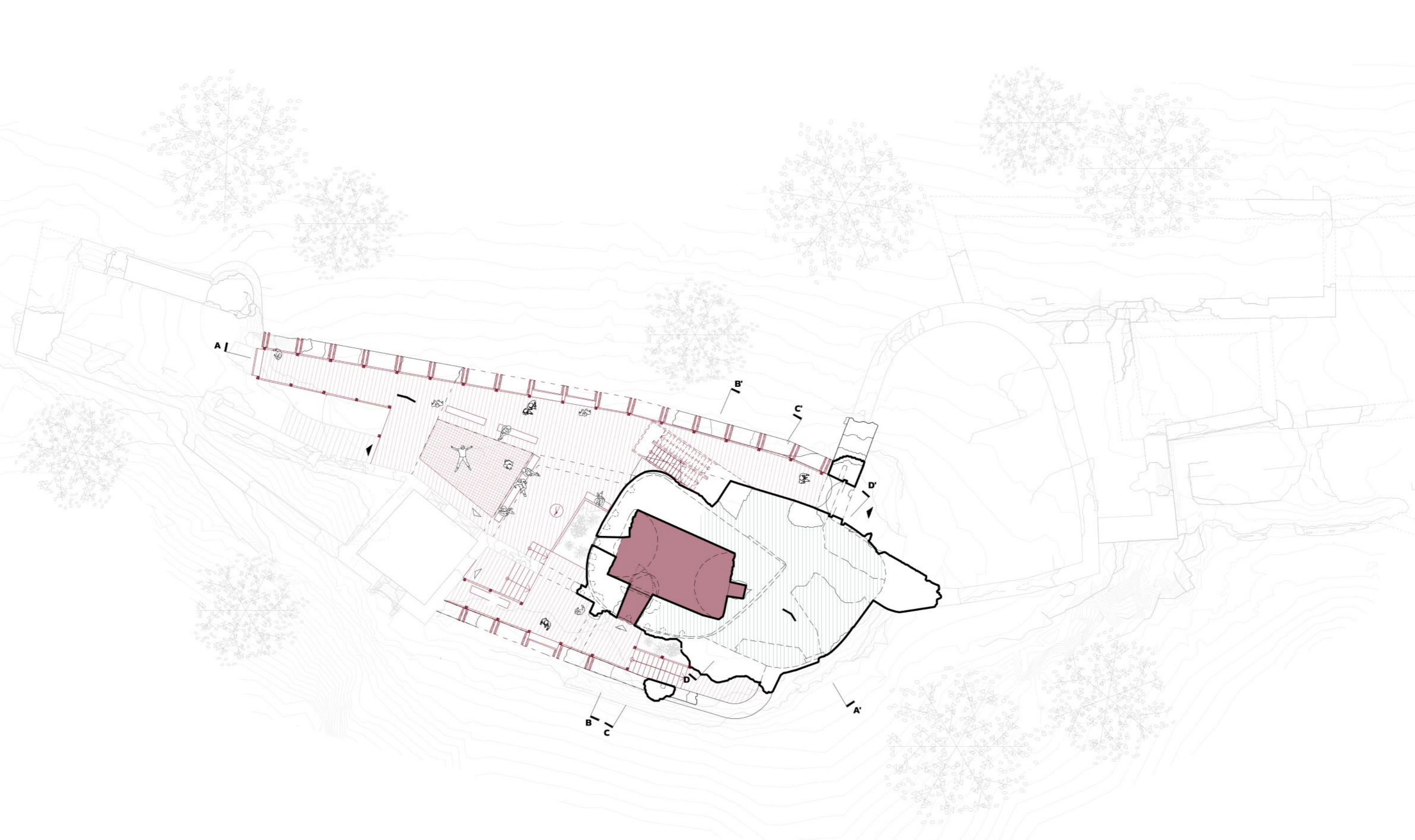
Podlaha realizovaná po vykonaní archeologického a architektonicko-historického výskumu

Konzervácia a obnova muriva



### Pôdorys 1.PP

0m ————— 5m

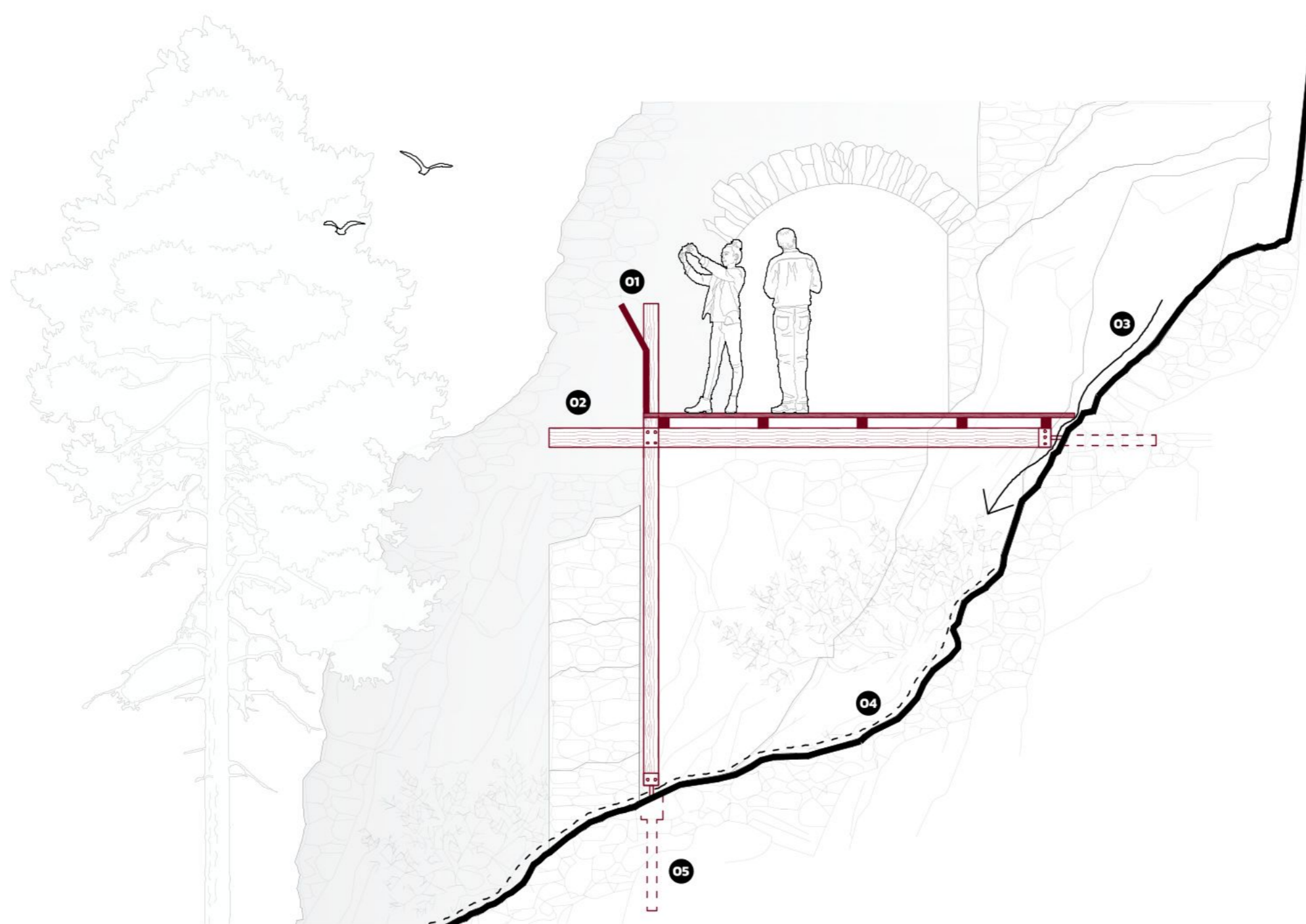


Reverzibilná konštrukcia
  Priečušná reverzibilná podlaha (Geotextília - Drenáž - Drvené kamenivo - Zhutnený makadam)



### Pôdorys 1.PP

0m ————— 5m



01 Informačná tabuľa

02 Trámy prečnievajúce o hrúbku zaniknutého muriva

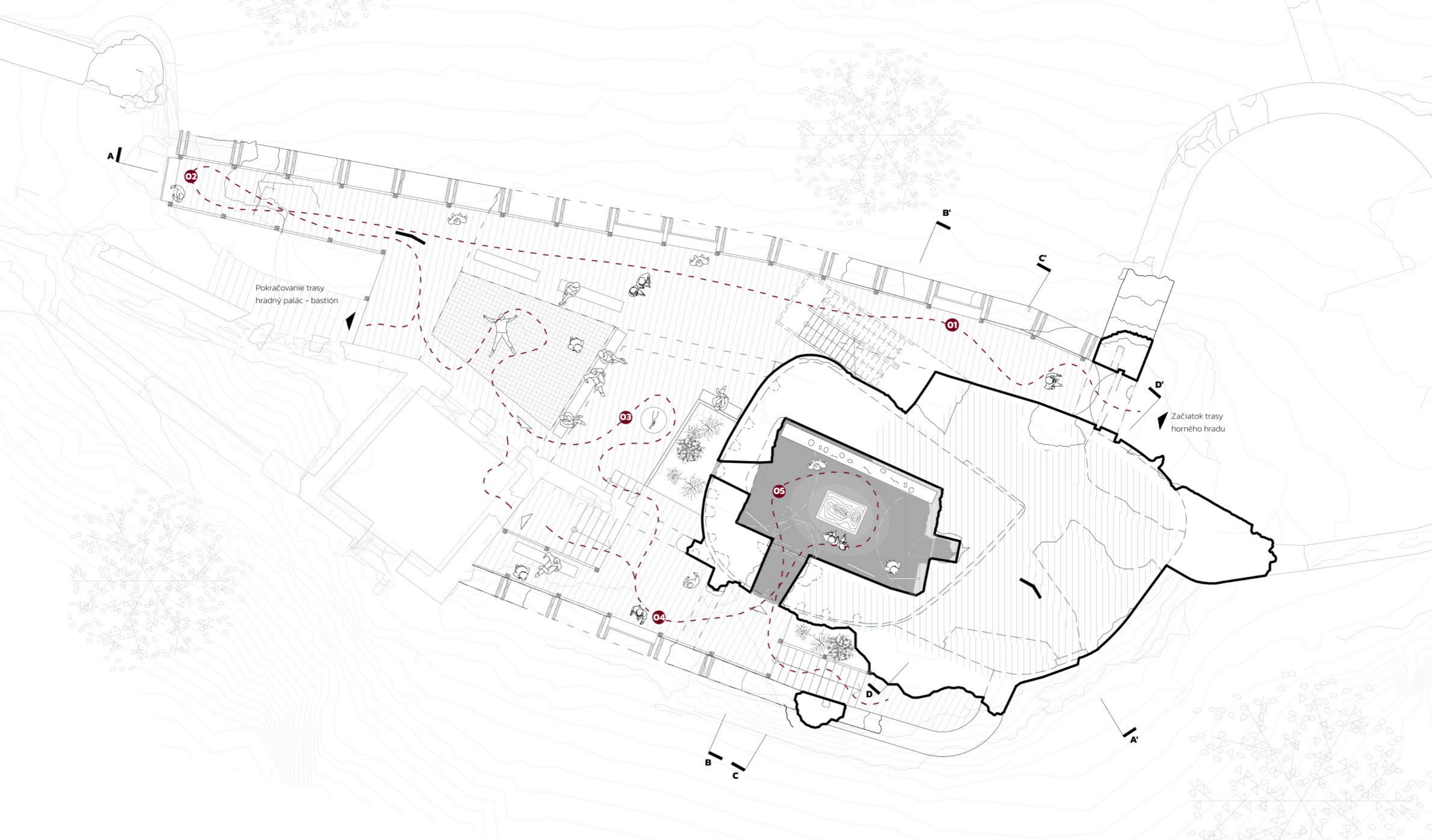
03 Odtekajúca voda

04 Kokosová sieť proti zosuvom pôdy

05 Konštrukcia kotvená mikropolótami

0m 5m

**Detail konštrukcie**  
**Mierka 1:50**

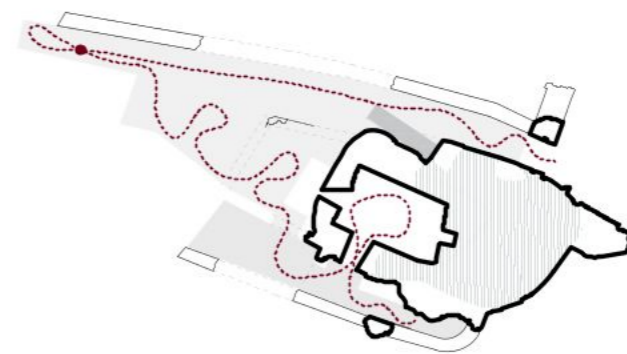
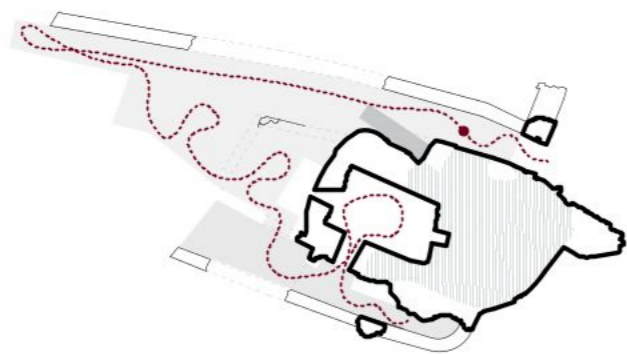


- 01 Informačná tabuľa
- 02 Výhľadová plošina na riekú Váh
- 03 Zážitková plocha – mini model hradu – pobytová sieť
- 04 Výhľadka na domášínsky meander
- 05 Laboratórium



### Trasovanie 1.PP

0m ————— 5m



01

02



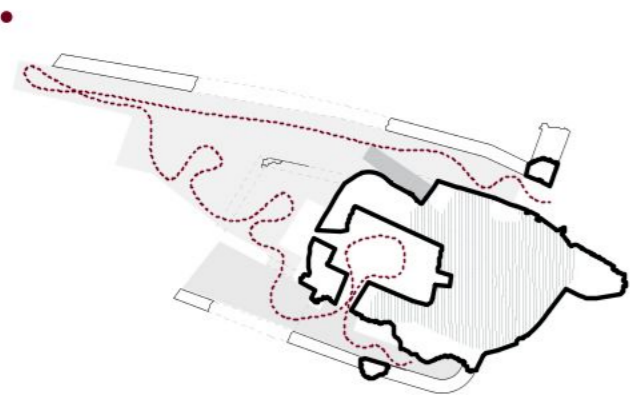
**Vstup do horného hradu**

- Začiatok trasy
- Informačná tabuľa
- Schodisko na výhliadku

**Výhliadková lávka**

- Pohľad na brod rieky Váh
- Informačná tabuľa

**Spoznávacia trasa**



02

### Pohľad späť na platformu

Vyčnievajúce trámy reprezentujú  
hrúbku zaniknutého muriva  
(parkánový múr)



## Spoznávacia trasa

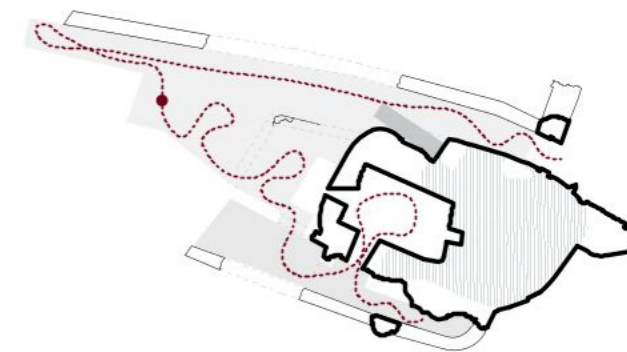
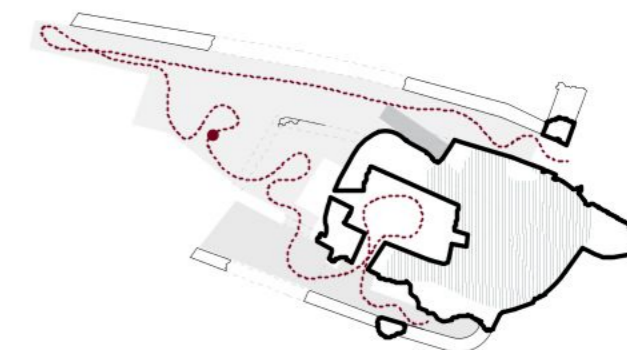


**Otvor s pochôdznou sieťou v pôdorysnej**

**stope bývalého dvoru ku kuchyni**

Adrenalinový zážitok

Splnutie konštrukcie s prírodou



**03**

**Pohľad na západnú stenu obytnej veže**

Otvor s pochôdznou sieťou v pôdorysnej

stope bývalého dvoru ku kuchyni

Minimodel hradu s

QR kódou pre virtuálnu prehliadku

**Spoznávacia trasa**



03

## Spoznávacia trasa



- Odstránenie sutiny
- Konzervácia a obnova muriva
- 01 Statické zabezpečenie muriva
- 02 Konzervácia korún
- 03 Lokálne doplnenie muriva otvorov
- 04 Doplnenie muriva v pôvodnom objeme
- 05 Otvory s výplňou

0m ————— 5m

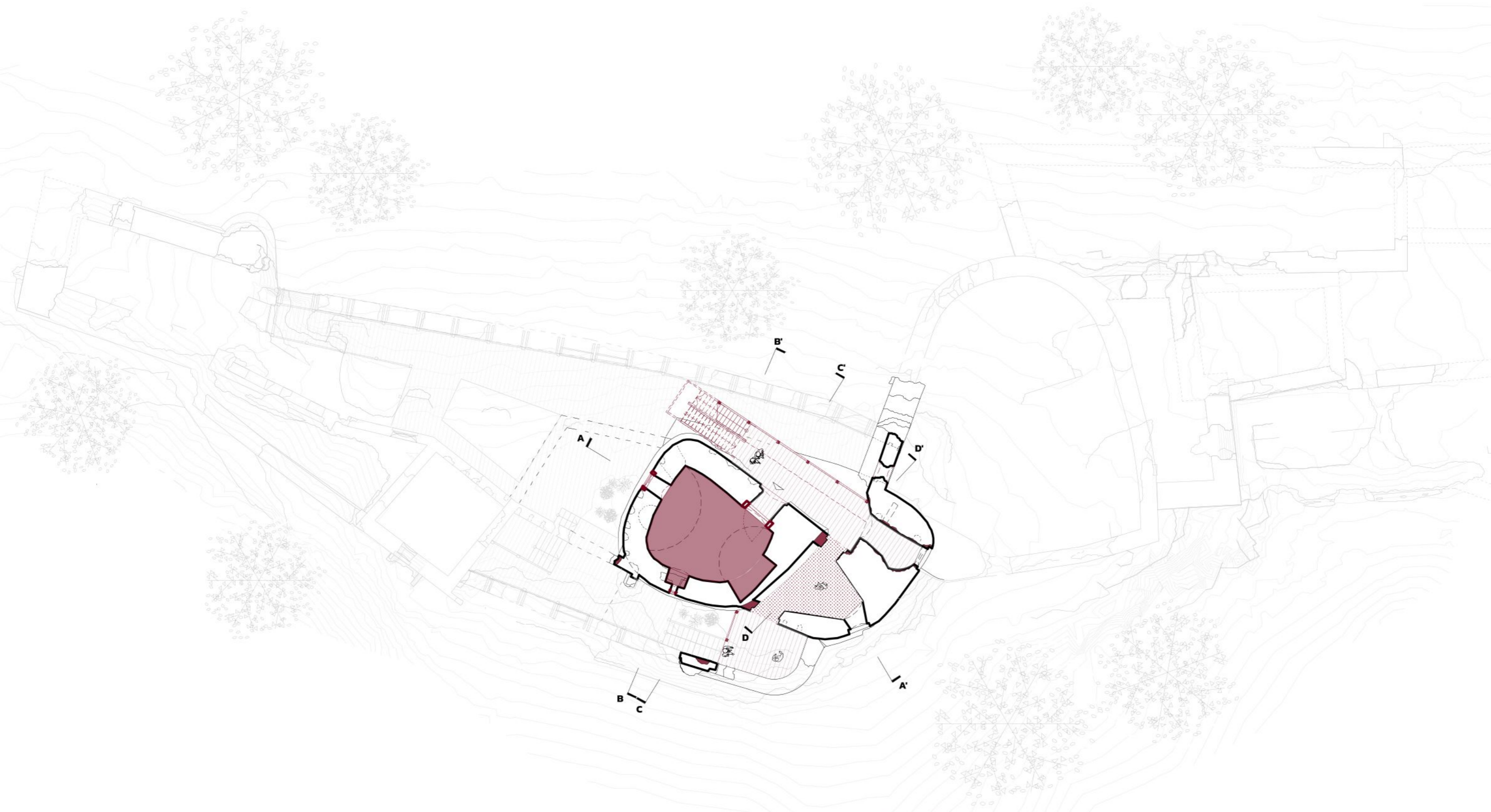
**Západný pohľad**  
**obnova muriva**



Reverzibilná konštrukcia

0m 5m

**Západný pohľad**  
návrh konštrukcie



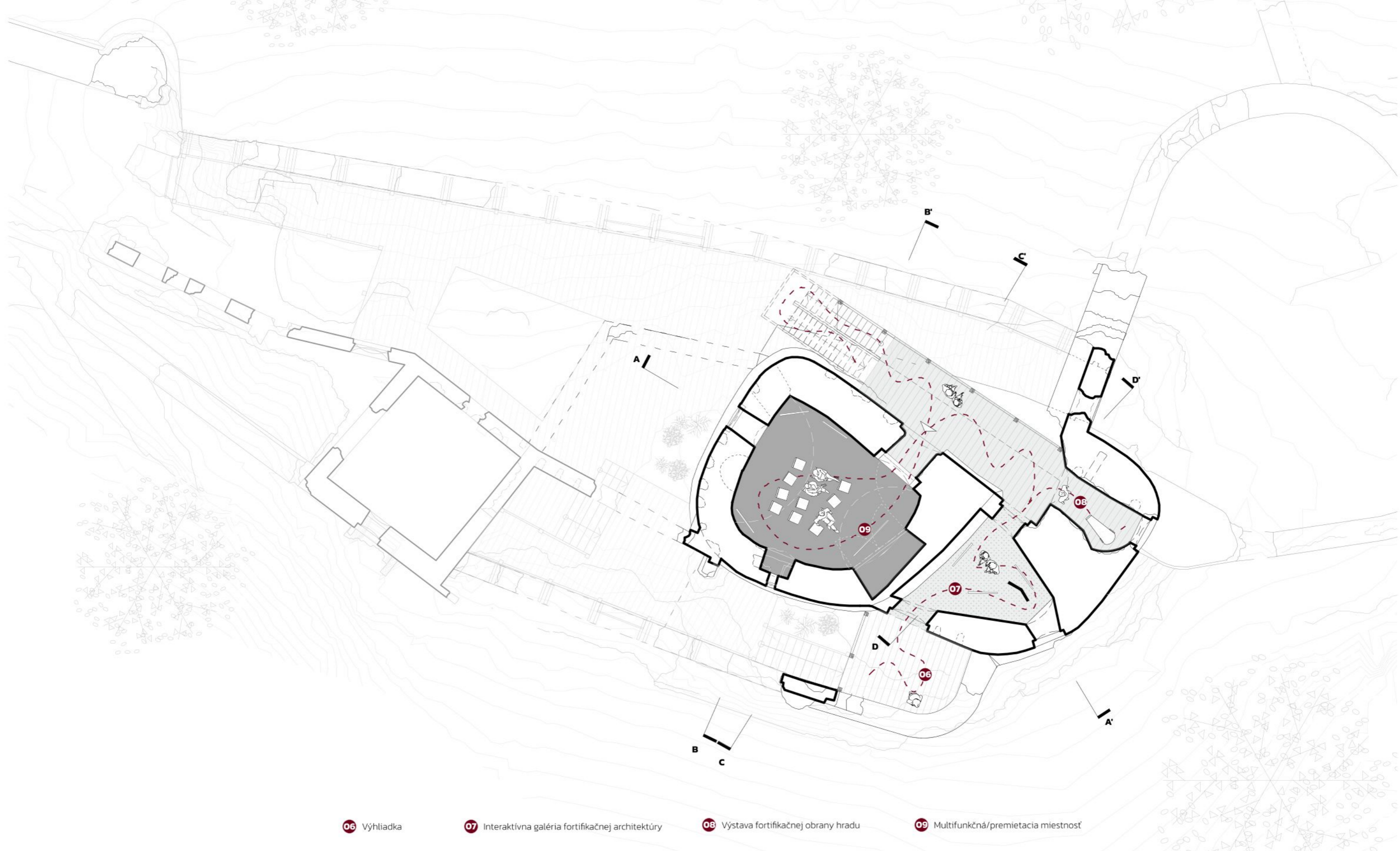
- Reverzibilná konštrukcia
- Konzervácia a obnova muríva
- Kamenná dlažba z lomového kameňa
- Priedušná reverzibilná podlaha (Geotextília – Drenáž – Drvené kamenivo – Zhutnený makadam)

\*Podlahy realizované po vykonaní archeologického a architektonicko-historického výskumu



**Pôdorys 1.NP**

0m ————— 5m



06 Výhliadka

07 Interaktívna galéria fortifikačnej architektúry

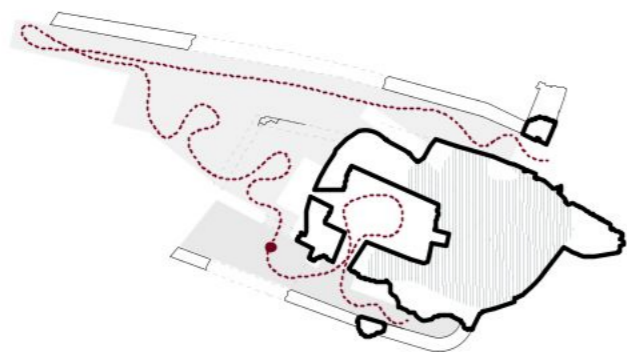
08 Výstava fortifikačnej obrany hradu

09 Multifunkčná/premietacia miestnosť



**Trasovanie 1.NP**



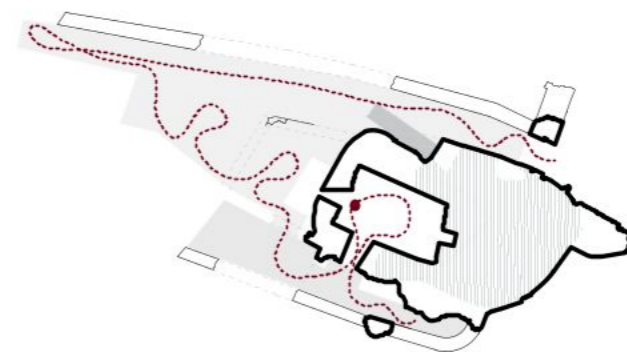


04

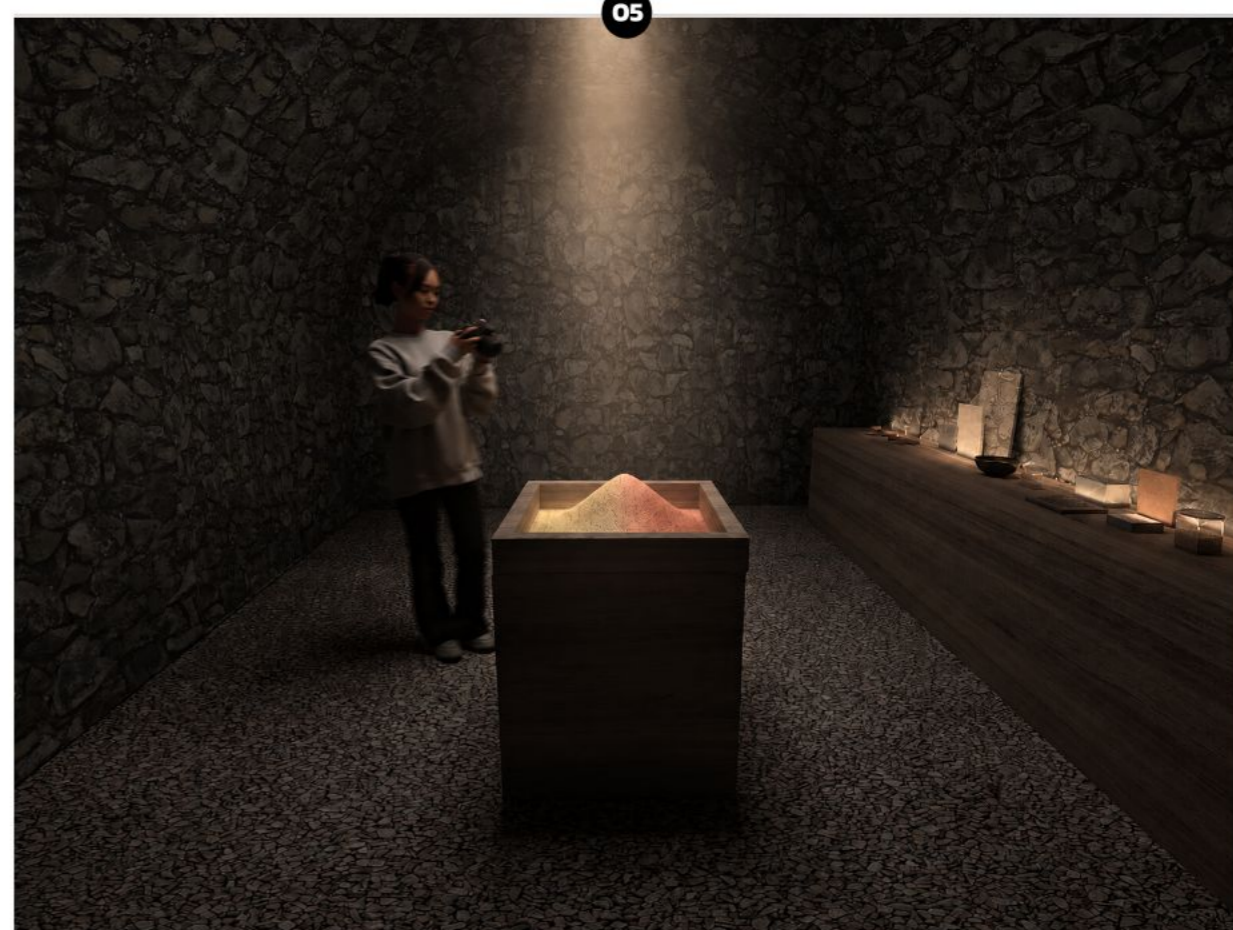


**Platforma v pôdorysnej stope hradného palácu I.**

- Informačná tabuľa panorama na Domašínsky meander a Malú Fatru
- Vstup do 1.pp
- Schody na 1.np



05

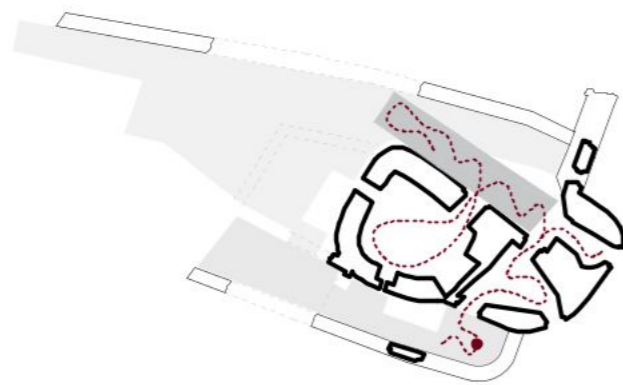


**Laboratórium**

- Interaktívne spoznávanie stavebných materiálov (omietka, malta, rôzne druhy kameňov)

0m ————— 5m

**Spoznávacia trasa**

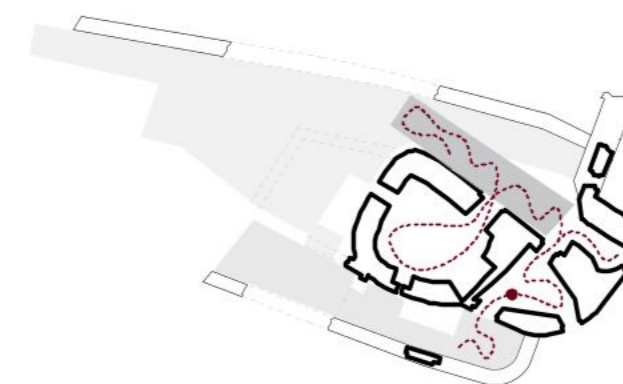


06

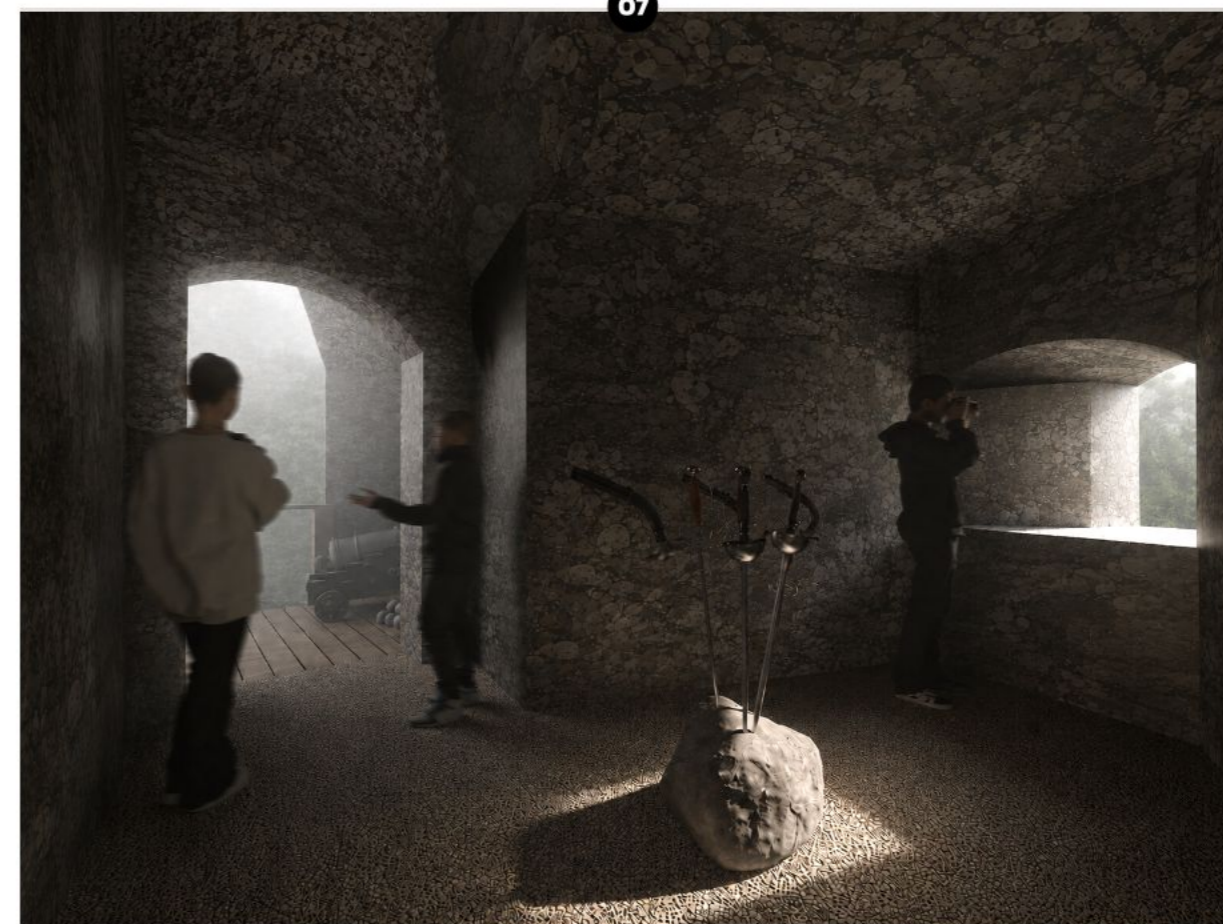


**Platforma v pôdorysnej stope hradného palácu I.**

Vstup do delovej veže



07



**Delová veža**

Interaktívne spoznávanie fortifikačnej architektúry  
a história obrany hradu

0m ————— 5m

**Spoznávacia trasa**



- Odstránenie sutiny
- Konzervácia a obnova muriva
- 01** Statické zabezpečenie muriva
- 02** Konzervácia korún
- 03** Lokálne doplnenie muriva otvorov
- 04** Doplnenie muriva v pôvodnom objeme
- 05** Otvory s výplňou

0m ————— 5m

**Južný pohľad**  
**obnova muriva**



499 m.n.m.

4.NP

3.NP

2.NP

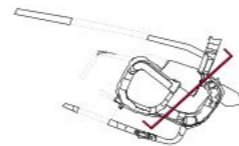
1.NP

1.PP

— Reverzibilná konštrukcia

0m ————— 5m

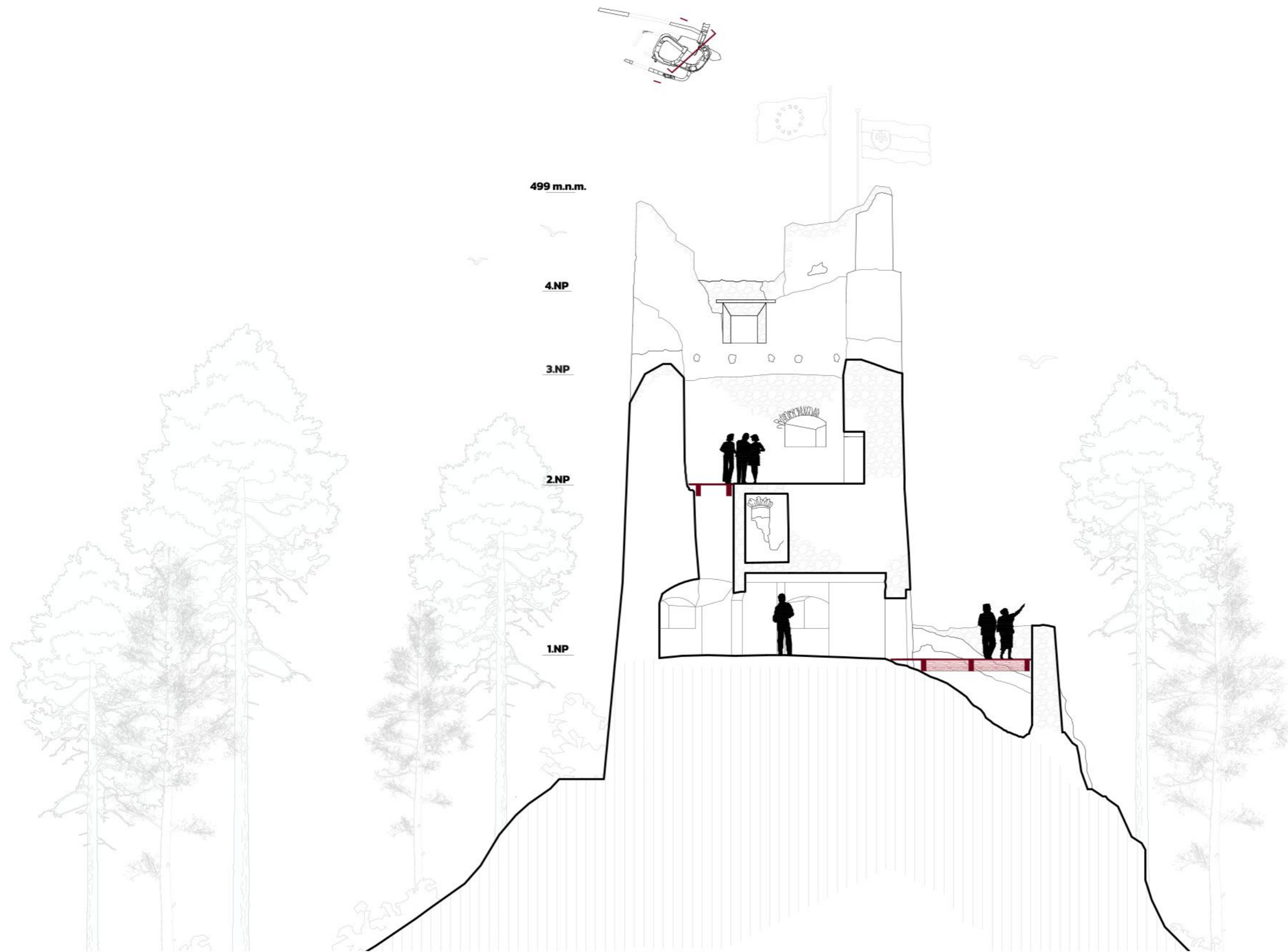
**Južný pohľad**  
**návrh konštrukcie**



Odstránenie sutiny Konzervácia a obnova muriva

0m 5m

**Rez D-D'**  
**obnova muriva**



499 m.n.m.

4.NP

3.NP

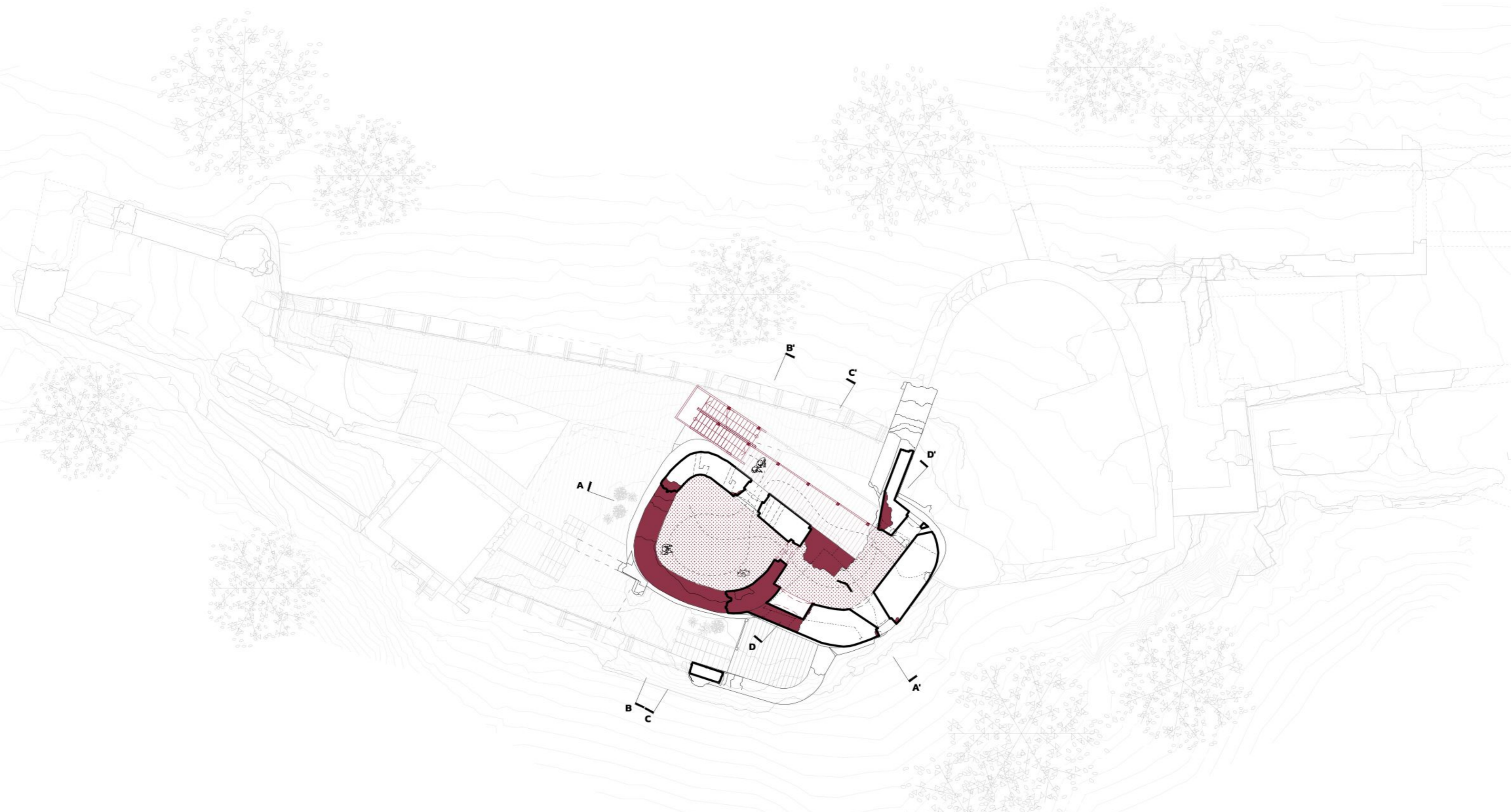
2.NP

1.NP

Reverzibilná konštrukcia

0m 5m

**Rez D-D'**  
návrh konštrukcie



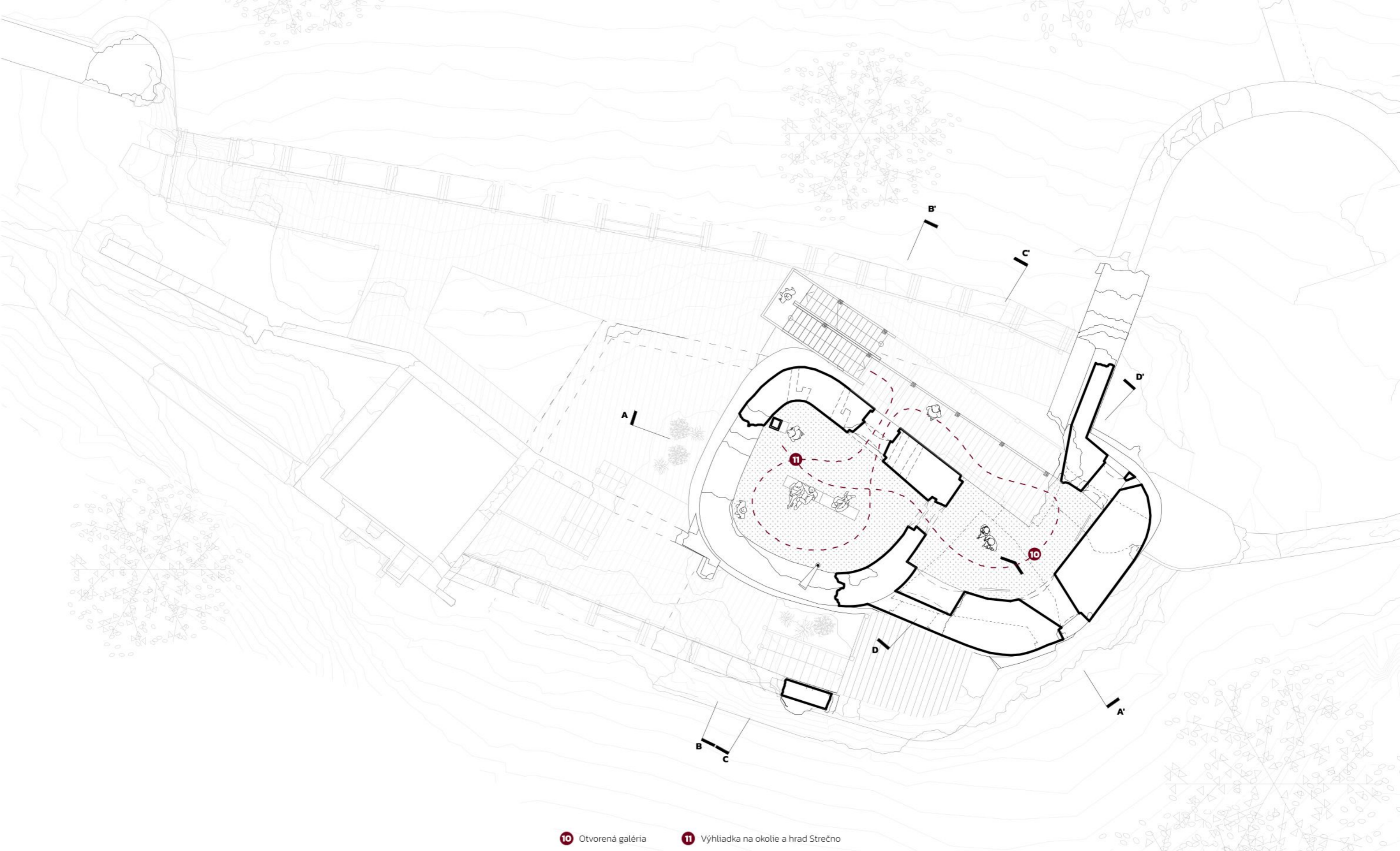
- Reverzibilná konštrukcia
- Konzervácia a obnova muriva
- Priedušná reverzibilná podlaha (Geotextília - Hydroizolácia - Drenáž - Drvené kamenivo - Zhutnený makadam)

\*Podlahy realizované po vykonaní archeologického a architektonicko-historického výskumu



### Pôdorys 2.NP

0m ————— 5m



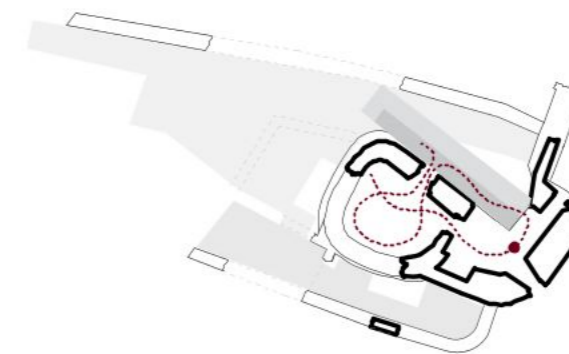
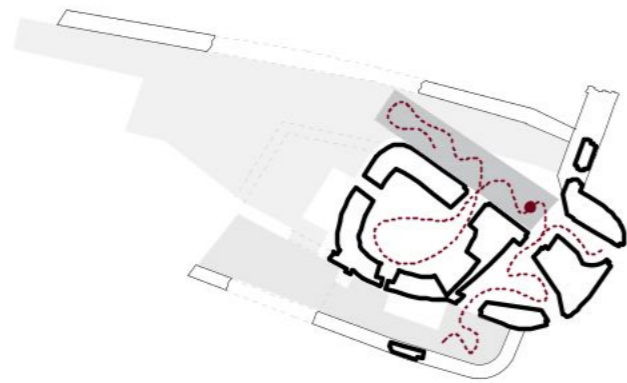
10 Otvorená galéria

11 Výhliadka na okolie a hrad Strečno

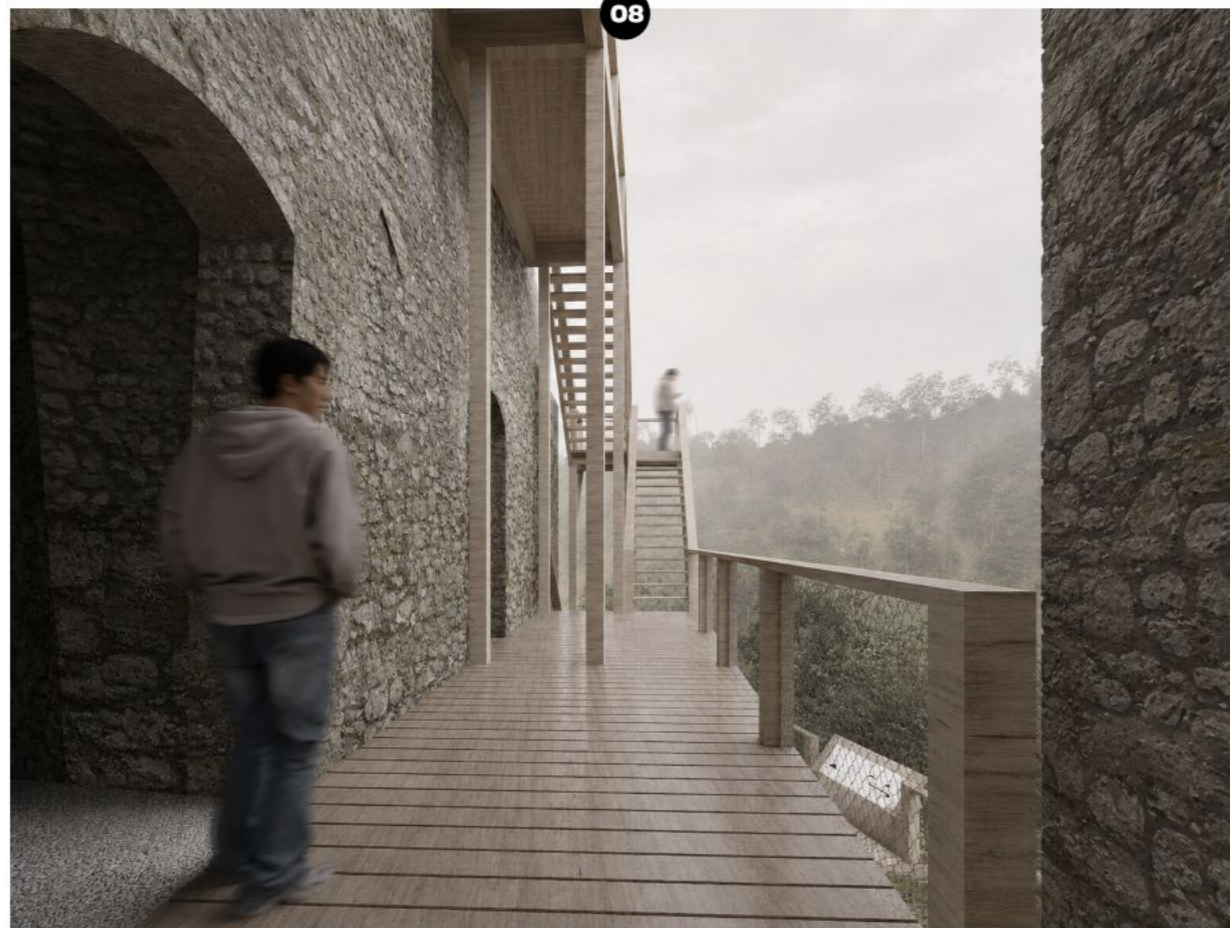


**Trasovanie 2.NP**





08



**Východ z delovej veže na schodisko**

Vstup do obytnej veže  
Schodisko na výhliadku

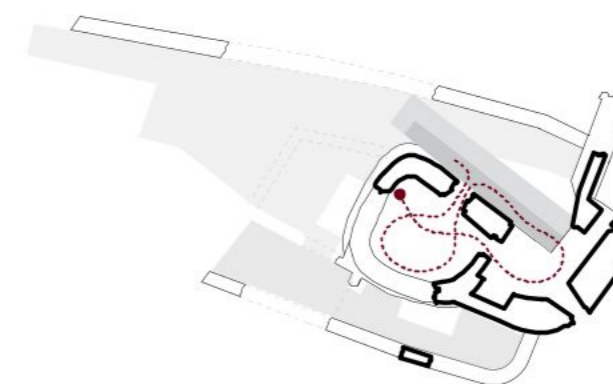
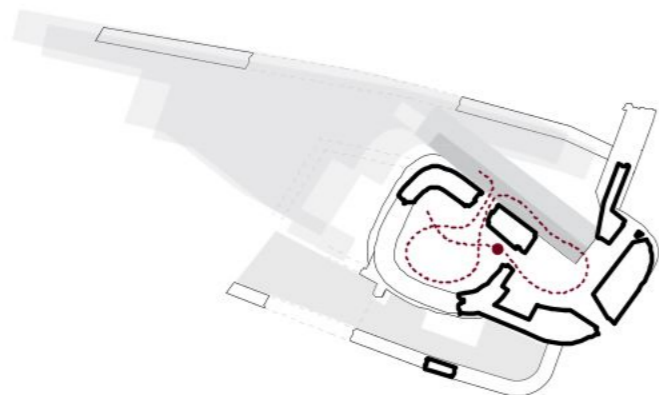
10



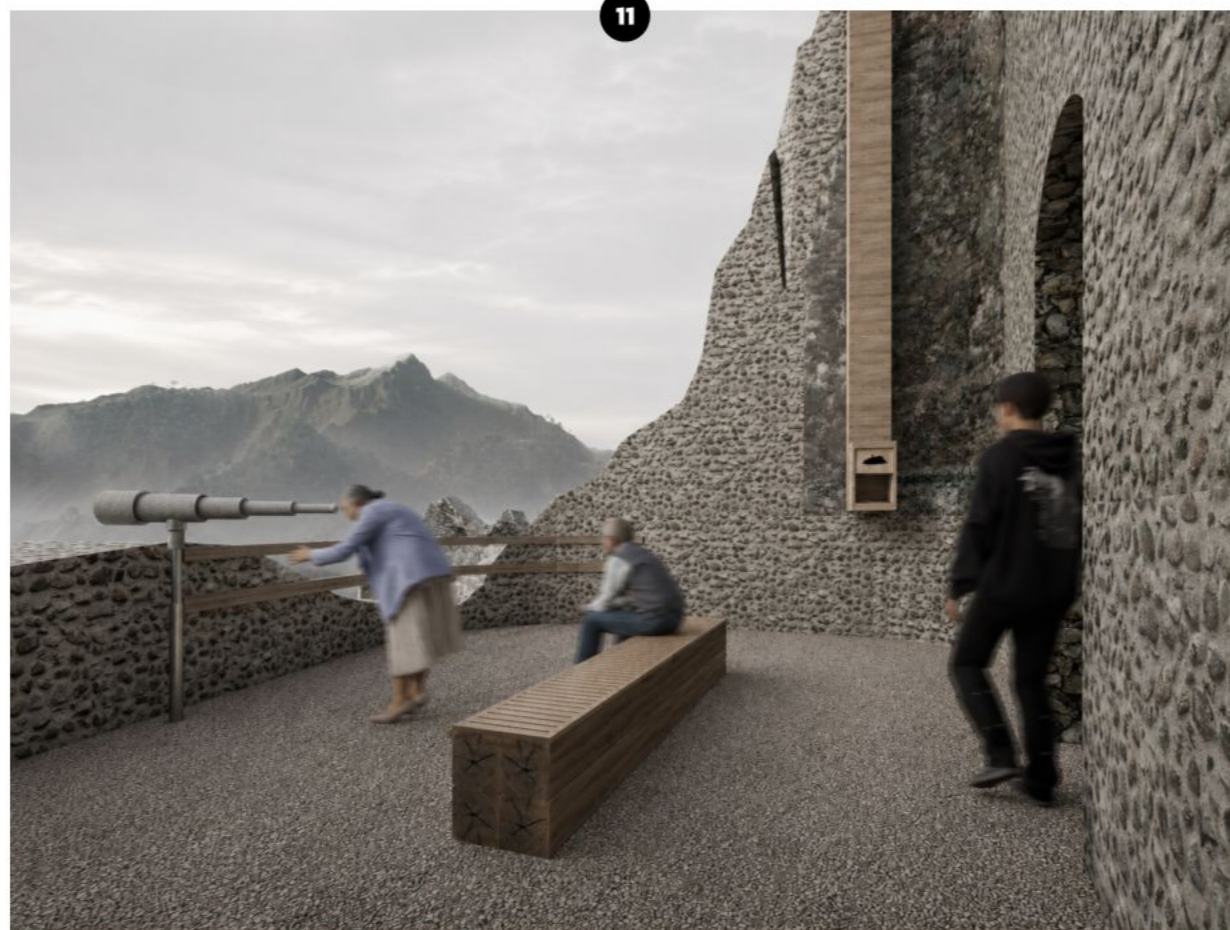
**Spojenie delovej a obytnej veže výhliadkou**

Otvorená galéria histórie hradu v delovej veže

**Spoznávacia trasa**



11

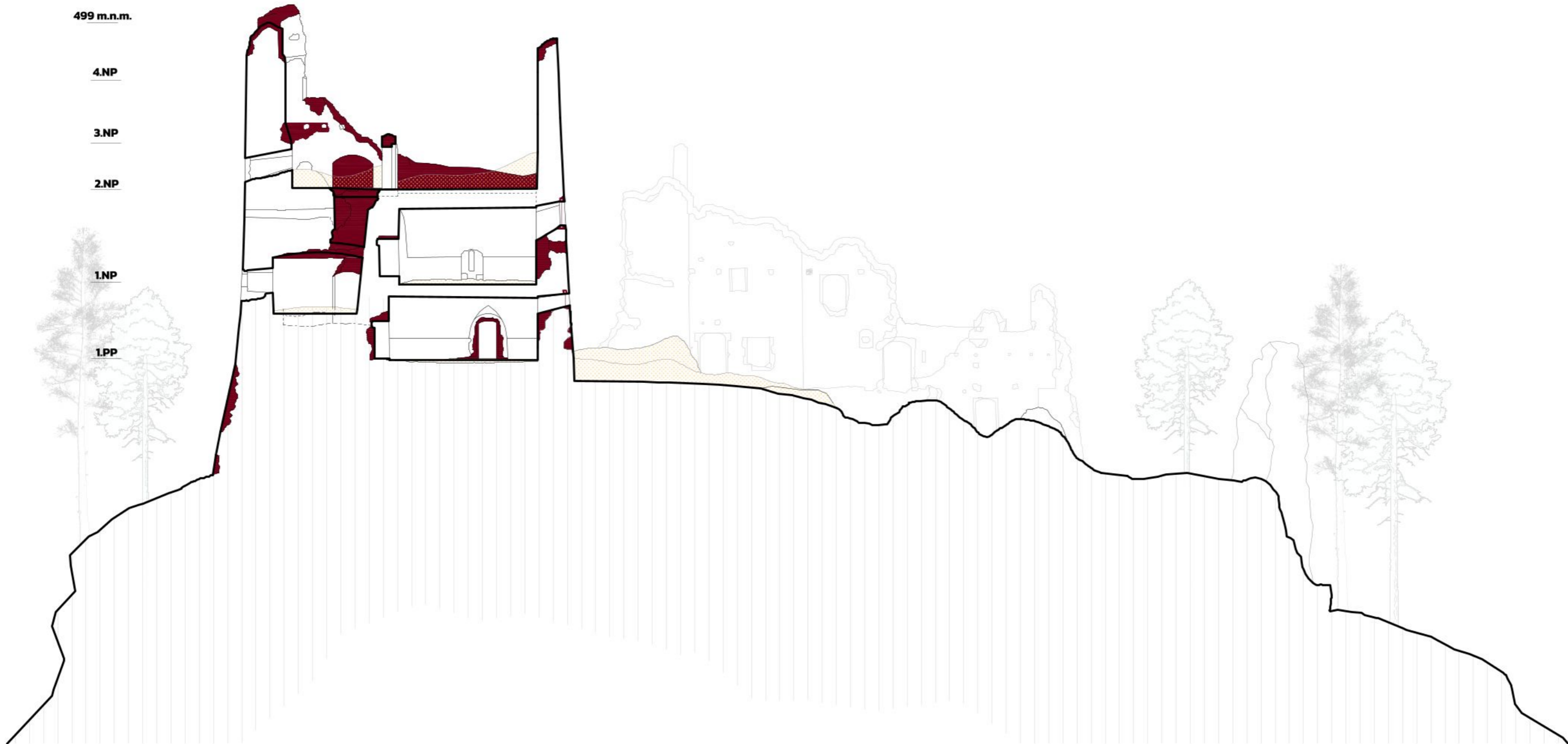
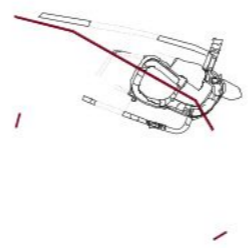


**Výhliadka na 2.np obytnej veže**  
Najvyššie dostupné miesto starhradu



**Pohľad na Strečno periskopom**  
Spojenie s hradom Strečno bez potreby vytvorenia  
novej výškovej úrovne

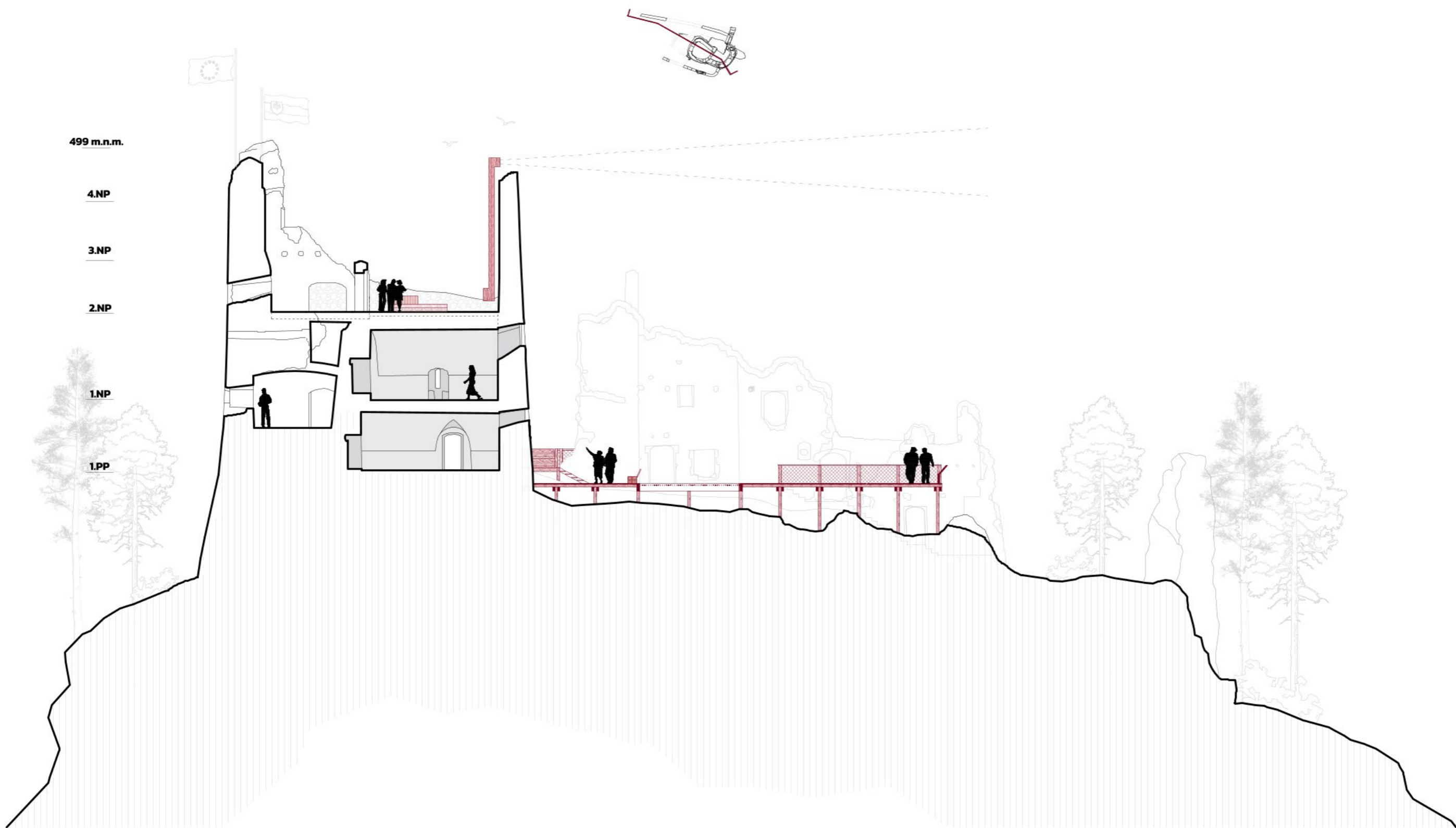
## Spoznávacia trasa



Odstránenie sutiny Konzervácia a obnova muriva

0m 5m

**Rez A-A'**  
**obnova muriva**



— Reverzibilná konštrukcia

0m — 5m

**Rez A-A'**  
návrh konštrukcie

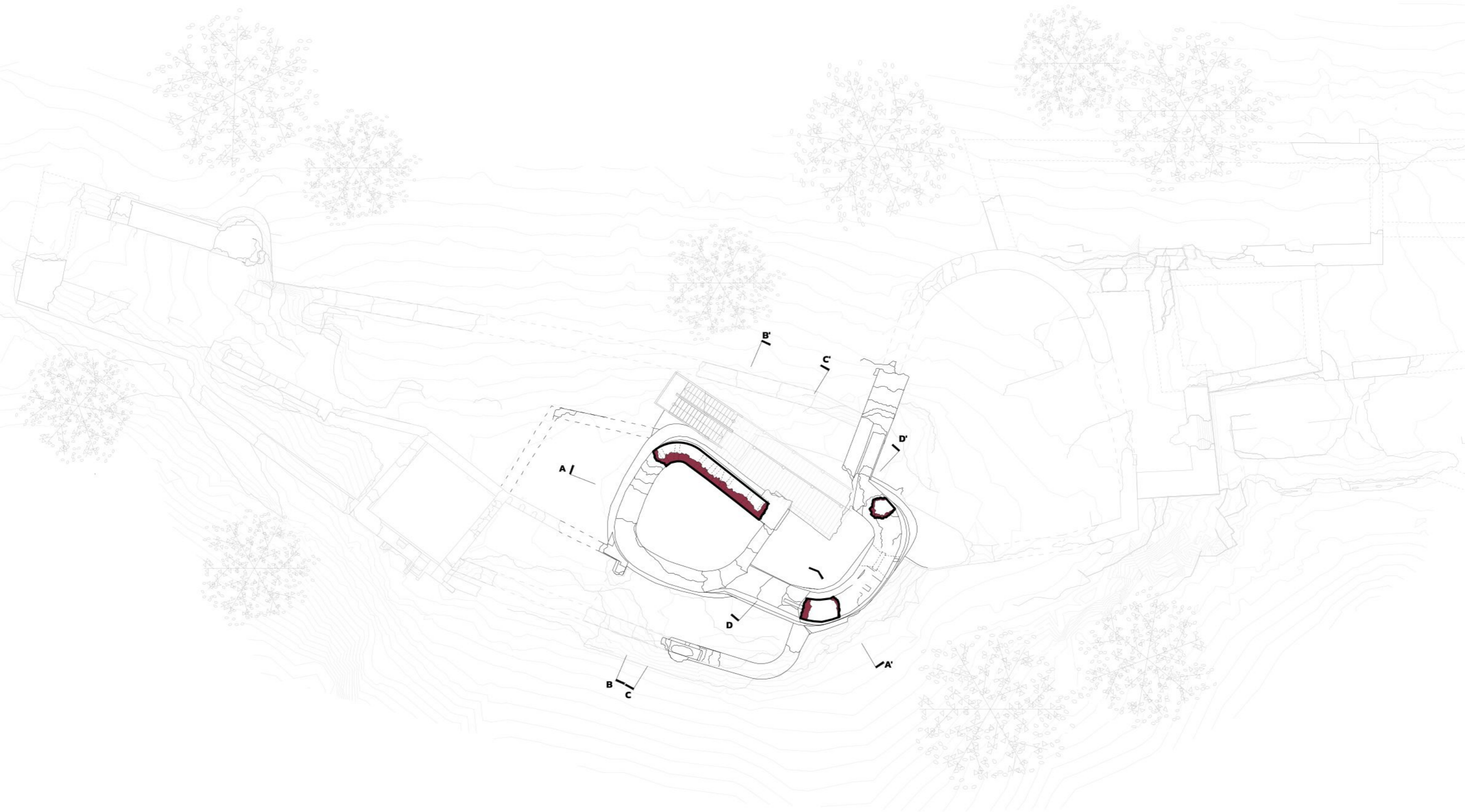


 Konzervácia a obnova muriva



### Pôdorys 3.NP

0m  5m



 Konzervácia a obnova muriva



### Pôdorys 4.NP

0m  5m

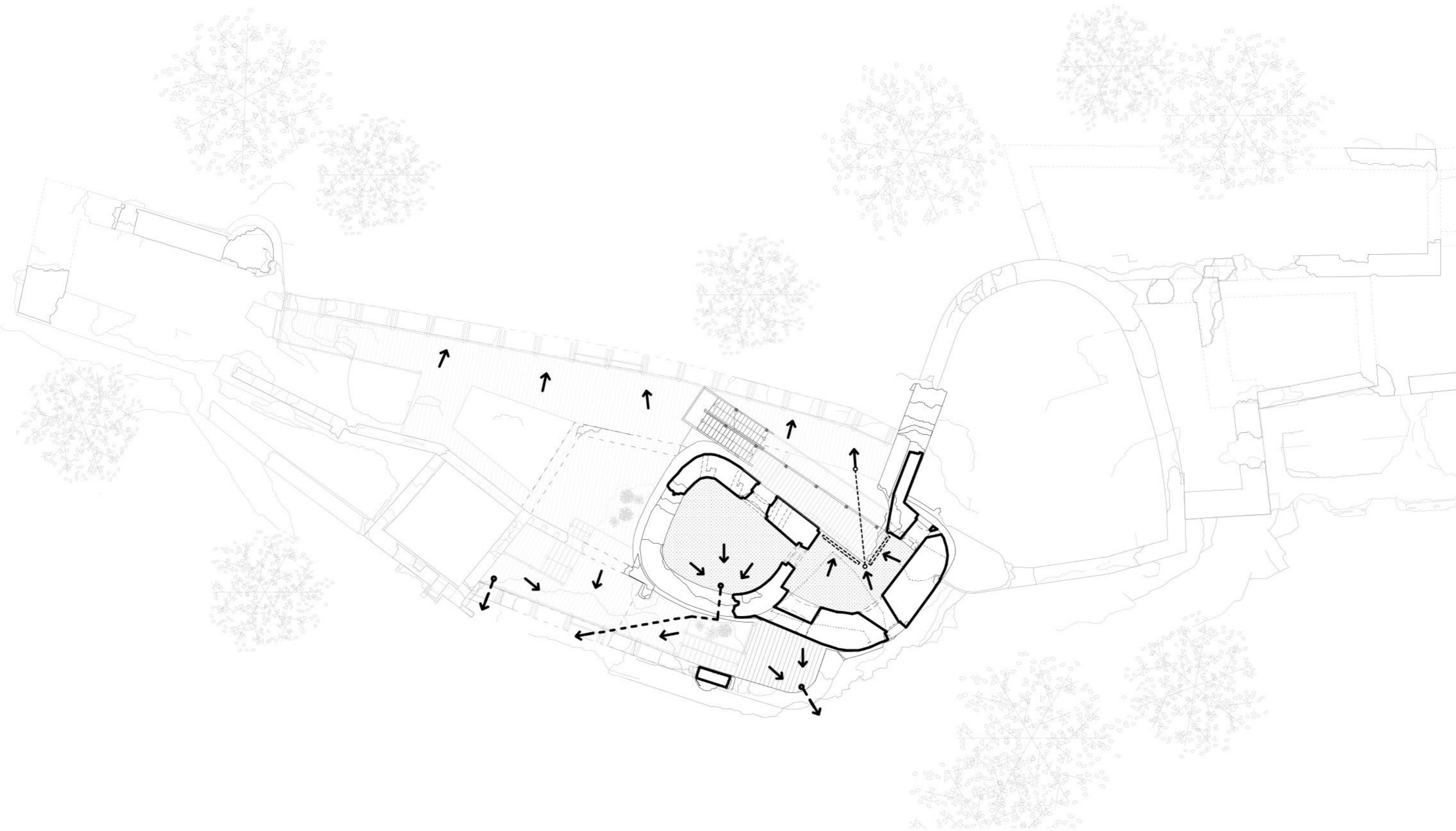


 Konzervácia a obnova korún



### Pôdorys konzervácie korún

0m  5m



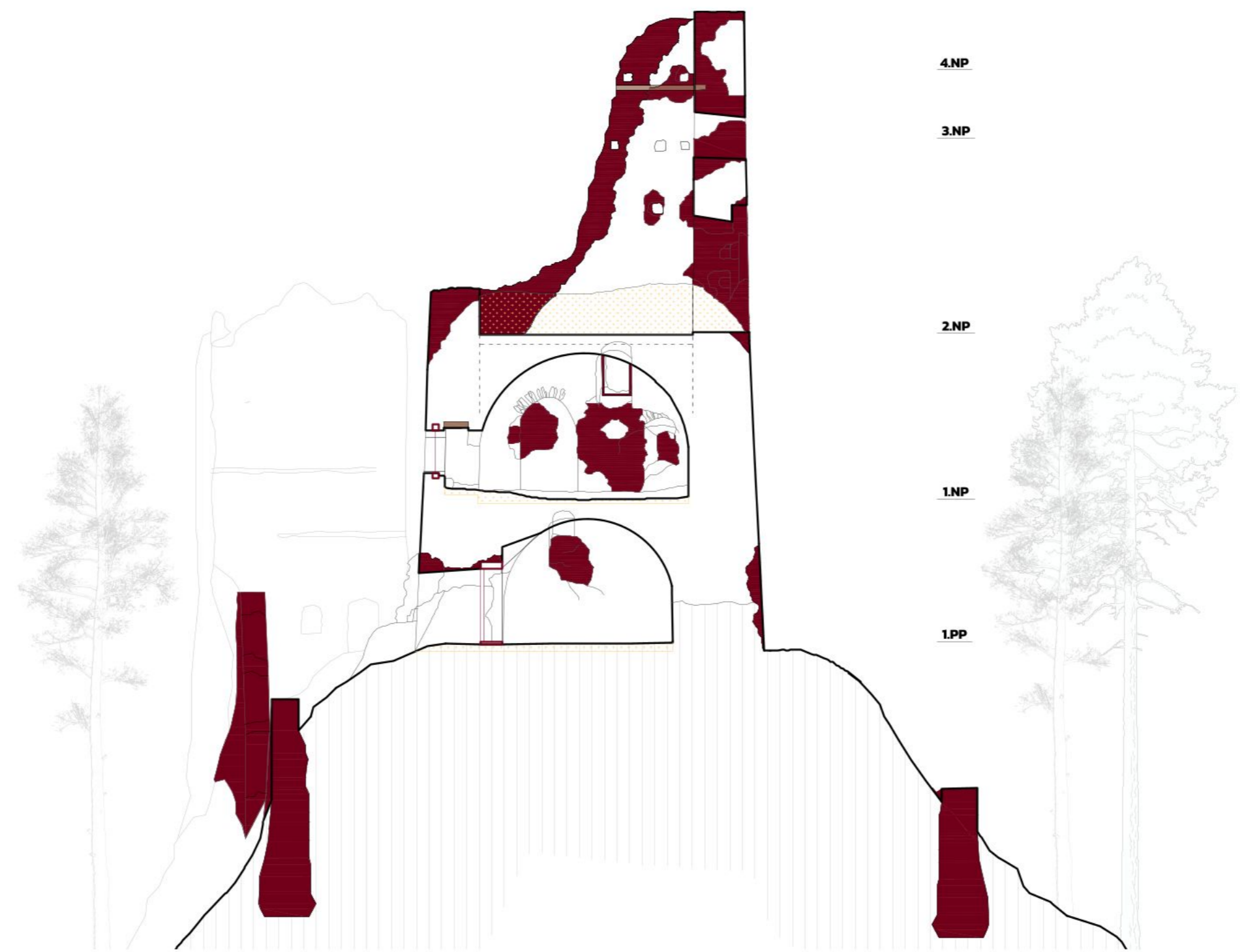
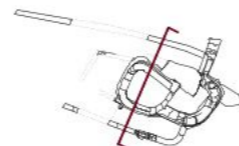
----- Odvod vody

← Smer toku vody



### Pôdorys odvodnenia vody

0m ————— 5m

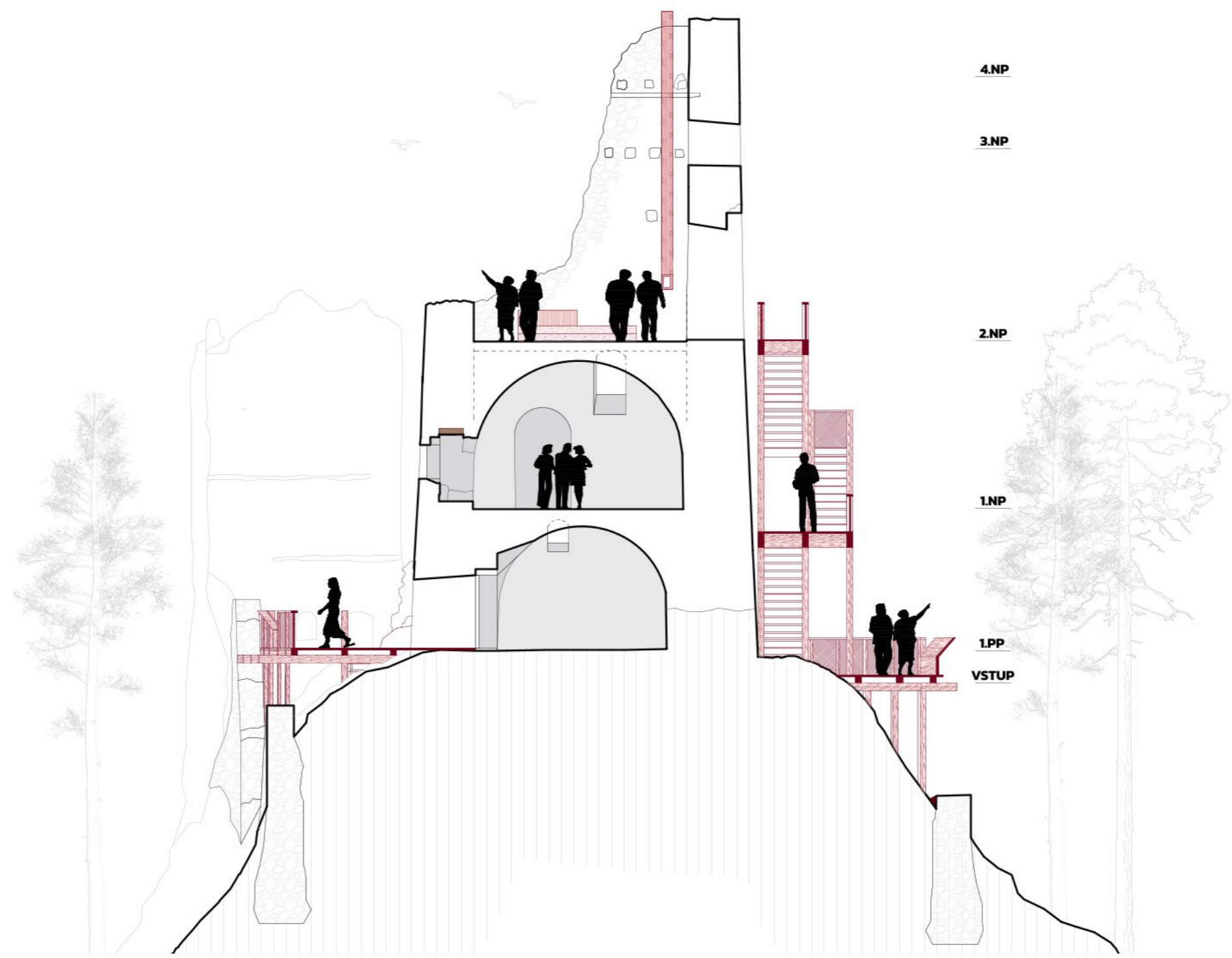
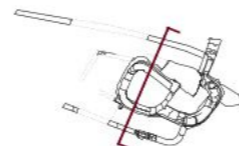


4.NP  
3.NP  
2.NP  
1.NP  
1.PP

Odstránenie sutiny Konzervácia a obnova muriva

0m 5m

**Rez B-B'**  
**obnova muriva**



4.NP

3.NP

2.NP

1.NP

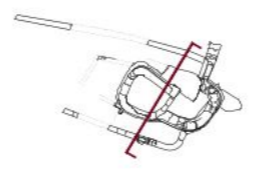
1.PP

VSTUP

Reverzibilná konštrukcia

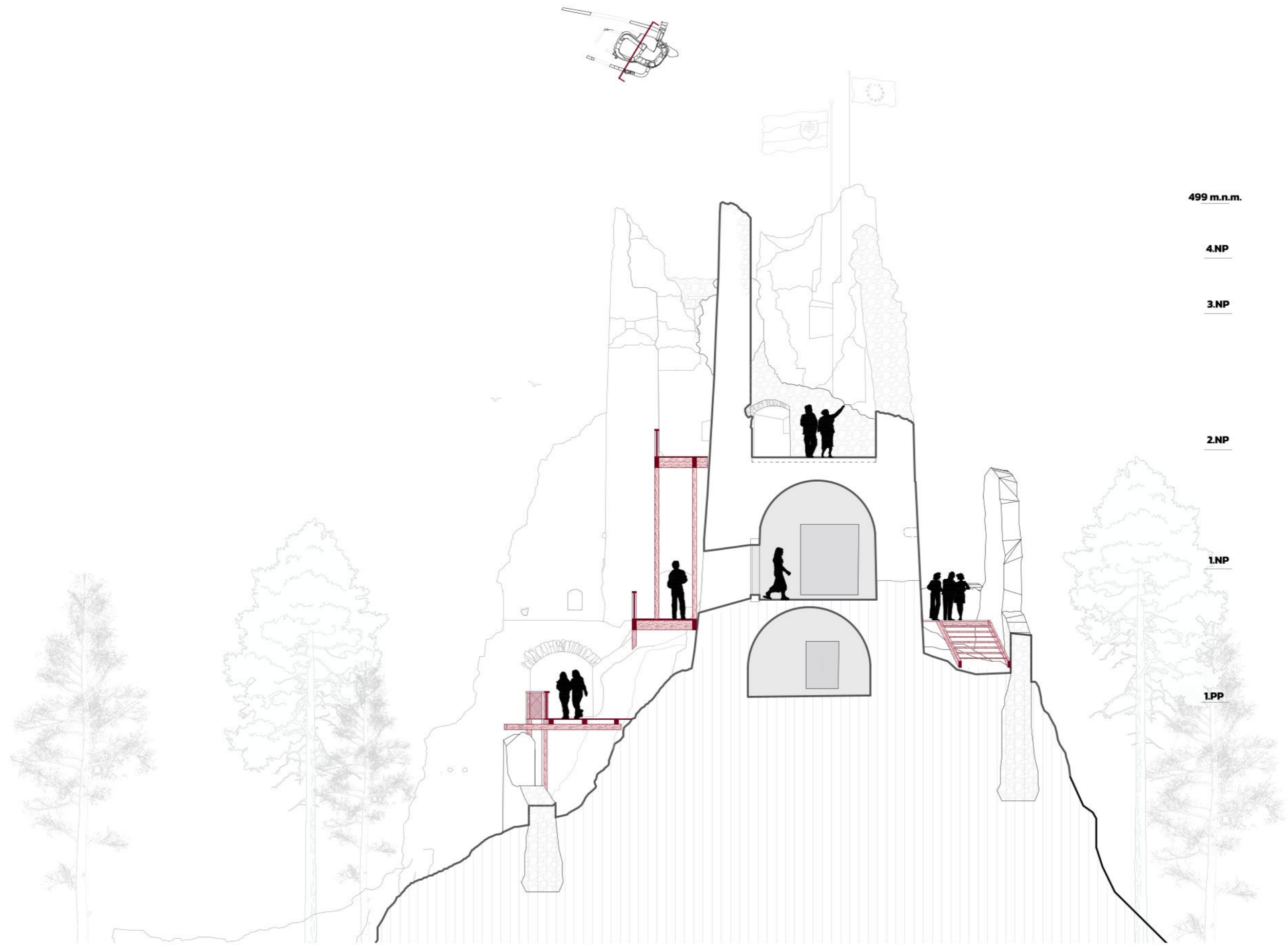
0m 5m

**Rez B-B'**  
návrh konštrukcie



0m 5m

**Rez C-C'**  
**obnova muriva**



Reverzibilná konštrukcia

0m 5m

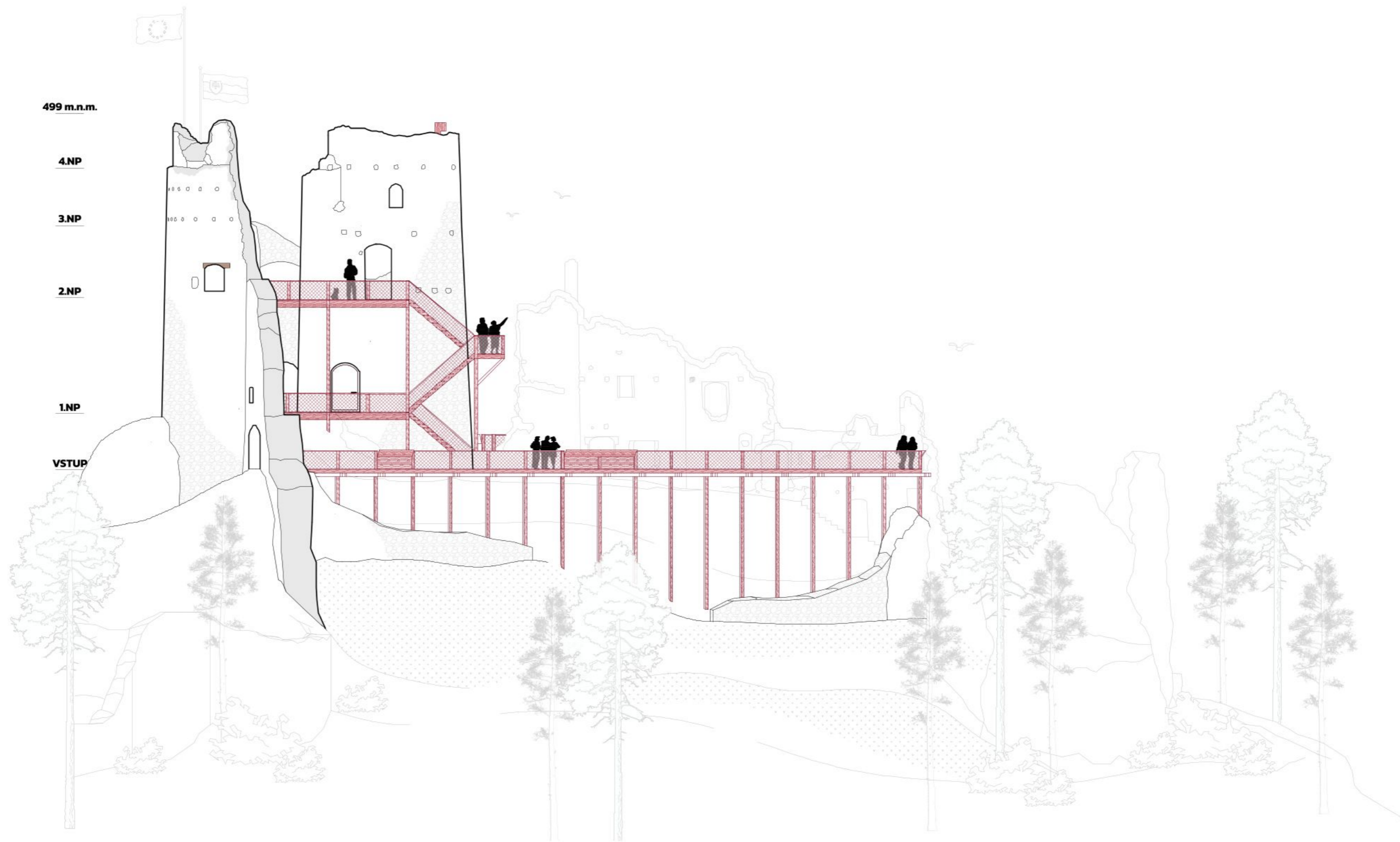
**Rez C-C'**  
návrh konštrukcie



- Odstránenie sutiny
- Konzervácia a obnova muriva
- 01 Statické zabezpečenie muriva
- 02 Konzervácia korún
- 03 Lokálne doplnenie muriva otvorov
- 04 Doplnenie muriva v pôvodnom objeme
- 05 Otvory s výplňou

0m ————— 5m

**Severný pohľad**  
**obnova muriva**



— Reverzibilná konštrukcia

0m — 5m

**Severný pohľad**  
návrh konštrukcie

## IDEOVÉ POSOLSTVO NÁVRHU

### Rešpekt k histórii a jej čitateľnosť

Chceme jasne oddeliť súčasný materiál od pôvodného muriva.  
Navrhujeme plne vratný (reverzibilný) systém bez deštrukcie pamiatky.  
Novú vrstvu interpretujeme moderným, čistým architektonickým jazykom.

### Pravdivosť a evokáciu zaniknutých priestorov

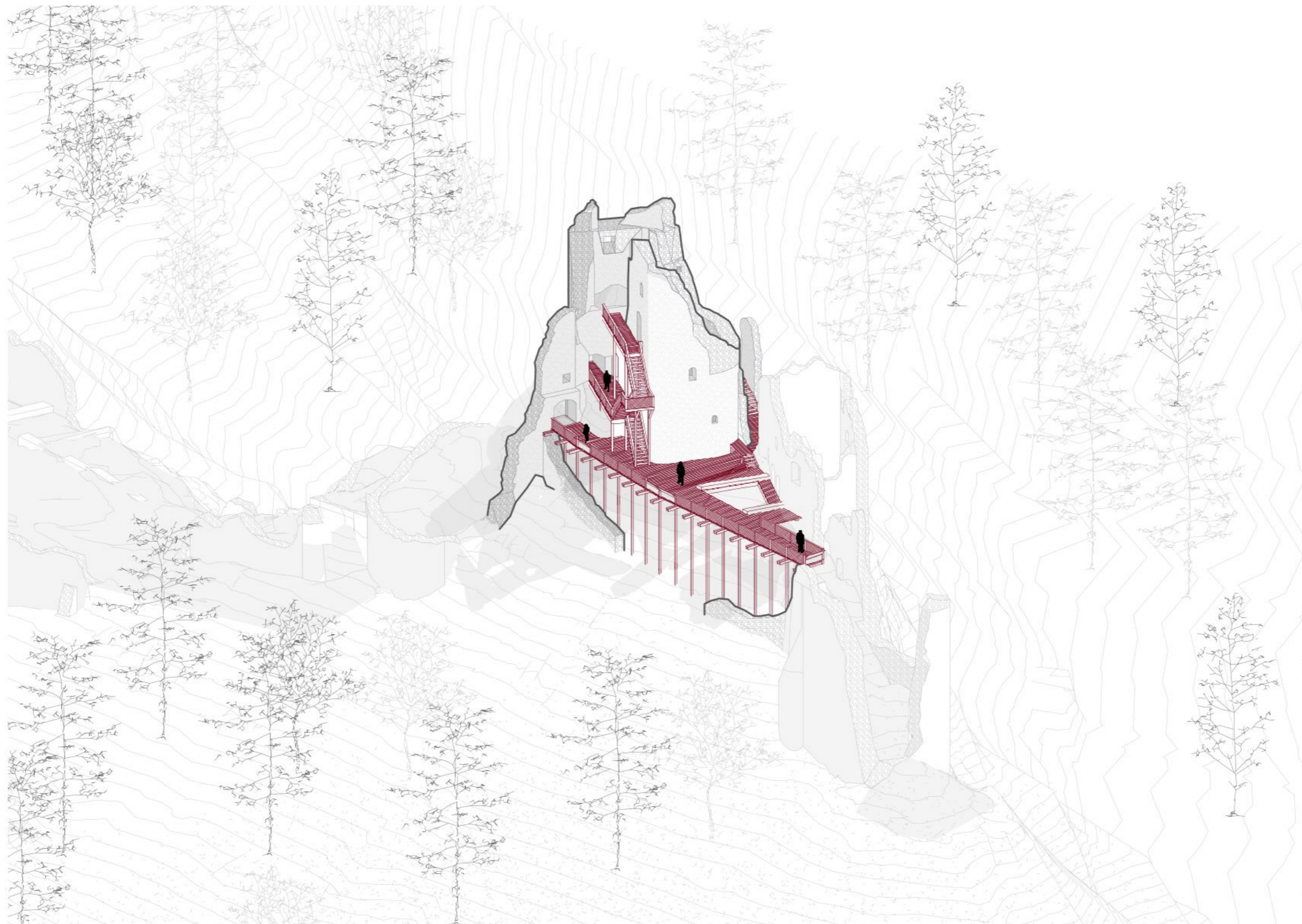
Chceme priestorovo pripomenúť a priznať objem pôvodného hradného traktu.  
Aktívne využívame historické detaily, napríklad vloženie trámov do pôvodných kás.

### Zážitok z miesta a bezpečné objavovanie

Cez transparentné siete chceme návštevníkovi sprostredkovať silný zážitok z výšky.  
Formou vynechaných plôch dávame človeku pocítiť masívnosť a hrúbku stien.  
Premieňame nebezpečné havarijné torzo na bezpečný, kontrolovaný náučný chodník.

Architektonický návrh neprináša len fyzickú stabilizáciu ohrozenej národnej kultúrnej pamiatky, ale najmä návratie jej stratenej priestorovej identity. Vložený novotvar sa stáva čitateľným sprievodcom históriou – nekonkuruje surovej kráse stredovekej ruiny, ale s rešpektom otvára jej zabudnuté príbehy a výhľady pre novú generáciu návštevníkov.

## Hodnoty Starhradu



### Axonometria návrhu

